

BADESIW

DE SCHRIK DER WOUDEN

F.C. KAMMA

BADESIW,
DE SCHRIK DER Wouden

Tekeningen van Jan Lutz

F. C. KAMMA

BADESIW,
DE SCHRIK DER Wouden

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

ZO WAS HET BEGIN

De kaarsen brandden en de schoolkerk was vol Papoea's. Toen vertelde iemand het Kerstverhaal van het kind in de kribbe. En daar werd geluisterd naar het wonder van de geboorte en naar het lied van de engelen.

Daarna kwamen verschillende sprekers aan het woord, en hoorde men naar mooie verhalen van vroeger en nu.

Maar de grote spanning kwam, en de zwarte kroeskoppen luisterden ademloos, toen er werd verteld door de oude Ambonese goeroe Tamtelahitoe.

Hij vertelde van de tijd dat Manokwari nog maar pas een Assistent-Resident had. Dat was lang geleden, maar in zijn verhaal hoorden ze bekende namen.

Het ging over mensen, die ze ontmoet hadden en over de stranden van Amberbaken, waar zijzelf vaak hun prauwen aan land sleepten.

Het was een geschiedenis uit eigen land en het was gebeurd zoals de oude goeroe het vertelde.

En dit nu was het verhaal van Badesiw, de schrik der wouden.

K.

N.B. De *i* in de namen als *ie* uit te spreken.

DE ZWARTE STEEN

Het brede zandpad, tussen de paalhuizen van het Papoeadorp, ligt te blakeren in de zon. Zopas speelde er een groepje kinderen. Ze mikten met hun kleine speren op een in het zand gestoken bladsteel van een cocospalm. Je moest goed kunnen mikken om te raken.

„Mansirerere!! mansirerere!” gilden de jongens, wanneer de speer deinend in de bladsteel bleef steken. „Raak, raak!” En dan mikten de anderen met gefronst voorhoofd en saamgeknepen lippen. Hadden allen gegooid, dan renden ze om hun speren terug te halen. Hun lenige, bruine ledematen glommen in de zon, en het zand stoof op onder de hollende voeten. Maar de zon steeg hoger, stond nu bijna loodrecht boven hun hoofden. En wanneer ze even hijgend bleven uitrusten, stonden ze midden in hun eigen schaduw, die als een donkere vlek om hun voeten lag. Grote zweetdruppels parelden op hun voorhoofden, al langzamer werden hun bewegingen, ze gingen zitten, om zich eindelijk loom en lui onder de schaduw van een grote boom uit te strekken. De zwarte kroeskoppen vol zand legden ze op de gevouwen armen en zo soesden ze in slaap.

Boven hun hoofden ritselden traag de nauwelijks bewegende klapperbladeren, onder de huizen wroetten knorrend en schurend de varkens tegen de palen van het huis.

Ook de honden kregen het te warm. Blaffend holden ze

eerst met de kinderen mee, nu zochten ze de struiken op, draaiden snuffelend een paar maal rond, om zich eindelijk met een diepe zucht uit te strekken in de koele schaduw. Hier en daar scharrelden nog wat kippen rond, stonden met scheve koppen te kijken naar de varkens, die schuin over elkaar heen liggend, snoeven van de hitte; een deinend kluwen spek.

Het geruis van de branding klonk vaag uit de verte, waar de golven murmelend speelden met de witte schelpen. Dat was als het zuchten van een slapend monster, dat zich loom had uitgestrekt, verlamd door de tropische zonnebrand.

Verder was het doodstil in het grote dorp. In de tuinen rondom was het werk nu ook gestaakt. Op hun slaapmatten lagen de mannen languit te rusten, bladgeritsel fluisterde in hun oren, zoetjesaan dommelden ze in.

Maar hoog uit de bergen komt een man gelopen. Hij daalt de smalle paadjes af, springend over stenen en boomwortels. In de koele schaduw van de machtige woudreuzen dringt geen zonnebrand door, die de mensen verlamt.

En de man die daar komt heeft haast. Over zijn schouder hangt een gevlochten tas, die meebengelt met elke onverwachte stap of wending van de drager. Daarom klemt hij die vast met zijn naar achteren gebogen linkerarm, want de tas is zwaar.

Onder de schaduw der bomen loopt hij voort tot aan een open plek. Van hieruit kijkt hij neer op het slapende dorp ver beneden hem.

Zal hij er heengaan, zal hij het wagen? Niemand zal het op dit uur merken, maar als de honden hem eens horen en door hun geblaf verraden? Dat zou er niet best voor hem uitzien, want de mensen beneden zijn geen vrienden van hem.

Had hij dan iets op zijn geweten? Nee, maar hij behoort immers tot de stam der Kebar-Papoea's, en de Amberbaken-

mensen van het kustdorp weten wel, dat wanneer de Kebars naar de kust komen, het altijd betekent, dat er iets niet pluis is. Want diep in het binnenland wonen de beruchte Karoners, die heel vaak in onmin leven met de Kebars en Amberbakenmensen.

Maar dat is nog niet eens het ergste, veel erger is het wanneer de Karoners op hun jacht naar mensenhoofden door de bossen sluipen. En waar een Karoner op pad is vallen slachtoffers. Waren de Kebars en Amberbakenmensen nu sterker, dan zou het gauw zijn afgelopen met hun driest optreden, maar nu. . . . ?

En terwijl hij gaat zitten op een omgevallen boomstam, vanwaar hij kan zien wat er in de omgeving gebeurt, zonder zelf gezien te worden, komt hem alles weer in de gedachten. Hij denkt aan de rouw, die er nu weer gekomen is over zijn bergdorp.

Enkele dagen geleden kwam een hunner terug van de jacht, maar toen hij thuiskwam, wachtte hij daar tevergeefs op de terugkeer van z'n vrouw en kind. Hijzelf was gaan jagen, probeerde een varken te bemachtigen. Het wild was hem echter te vlug af geweest, en zo kwam hij met lege handen thuis. Maar toen hij z'n speer tegen de voorkant van het huis zette, vond hij het merkwaardig stil in huis. De zon stond al schuin, het was geen uur meer om te slapen! Waarom kwam z'n kleine jongen hem niet tegemoet?

Toen ging hij binnen, en wat hij zag maakte hem ongerust. Het vuur was uit, er was geen mens te zien. Zou z'n vrouw misschien water zijn gaan halen uit de beek? Neen, niemand had haar nog gezien.

Hij vroeg toen aan hem, Badesiw, of deze mee wilde gaan naar de tuinen, want hij vertrouwde de Karoners niet.

„Heb jij iets van de Karoners gehoord vandaag?”

„Nee, niets, maar je weet hoe ze zijn. Heb je niet gehoord van het grote dodenfeest dat ze hebben gevierd? Enkele

nachten dreunden de trommen, die konden de mannen, die van de jacht terugkwamen, horen, toen ze in het bivak aan de grote rivier sliepen.”

„Wanneer was dat?”

„O, dat zal een viertal nachten geleden zijn.”

Zo pratend waren ze samen bij de tuinen gekomen. Voorzichtig liepen ze, alleen fluisterend spraken ze nog.

„Waar was je vrouw mee bezig in de tuin?”

„Ze zouden knollen opgraven, daar in de noordelijke hoek, kijk daar. Maar wat is dat, daar in die hoek onder de struiken?”

En zonder af te wachten wat Badesiw zeide, rende hij naar het punt waar iets donkers onder de struiken lag. Een gedempte angstkreet verkilde Badesiw, zodat hij huiverde, want daar lagen twee figuren onder de struiken verscholen. Een vrouw en een kind. En vol afgrijzen zag hij, dat geen van beiden meer een hoofd had.

De ander kreunde, kon zich nauwelijks beheersen. Zijn ogen fonkelden van woede toen hij een naam uitstootte:

„Karoners.”

Samen namen ze heel voorzichtig de beide lijken op. Toen de vader zijn kleine jongen in de armen hield, zong hij zachtjes neuriënd de lijkklacht, en Badesiw zag dat er grote tranen in zijn ogen stonden. Maar hijzelf voelde geen droefheid toen, alleen maar een machteloze woede tegen de daders. En terwijl hij zich met zijn lugubere last voortsleepte, zon hij op wraak. . . .

Nu moesten ze echter voortmaken, want de Karoners zouden zeker met meerderen terugkomen, om de doden te halen, en dan zou er groot feest zijn in de huizen van de Karoners. De vleesbamboe's zouden worden klaargemaakt en al het eetbare zou daarin boven de walmende vuren worden gekookt.

Van hun geliefde doden zouden dan alleen de beenderen

ergens in een kuil worden begraven. Daarom liepen ze wat ze konden, maar in Badesiws hart kwam een steeds grotere woede op. O, was hij maar sterker en telde zijn stam maar meer weerbare mannen, dan zouden ze de Karoners leren hun jachtgebied in andere streken te zoeken. Nu moesten altijd de Kebars en de Amberbakenmensen van de kust het ontgelden.

Ja, die Amberbakenmensen! Wanneer hij daar eens hulp ging halen? Vroeger gebeurde dat ook wel eens, dan waren ze er samen op uitgetrokken. Hij had wel eens horen vertellen van een zwarte steen, die stuurden ze naar de kust, als een uitnodiging. De ontvangers van de steen moesten iemand zoeken of aanwijzen door het lot. Had iemand daar de moed toe, of werd hij aangewezen, dan moest hij die terugbrengen naar de eigenaar en samen met hem, of alleen, op sneltocht gaan, om de bloedwraak uit te voeren.

Ja, daar moest *nú* werk van gemaakt worden. Nooit was er zo'n goede aanleiding toe geweest. *Nú* was het de tijd om de brutale Karoners eens een duchtige les te lezen. Zouden ze het niet doen, dan zouden er vast meer slachtoffers vallen. Badesiw zou wel durven, het moest *nú* gebeuren, en daarom wachtte hij niet eens het rouwfeest af. De schrik sloeg hem om het hart wanneer hij dacht aan zijn moeder en zusjes, die hetzelfde lot zouden kunnen ondergaan als de ongelukkigen, voor wie nu de lijkklacht werd gezongen.

Als die ook eens. . . ., nee, dat mocht nooit gebeuren; de schim van z'n vader zou hem nooit met rust laten, wanneer hun iets overkwam. Daarom aarzelde hij ook niet, maar ging direct naar het huis waar het oude hoofd woonde.

„Vader, hier ben ik, Jamoeri's zoon, die bloed aan z'n handen heeft.”

„Ga zitten, zoon, en vertel.”

„Ach, wat zal ik vertellen? Luister, de lijkklacht spreekt een duidelijker taal.”

„Zoon, het is een bekende taal, die de zangen ons vertellen. Het past ons te treuren, wanneer zielen verhuizen naar het schimmenland.”

„Maar vader, is het niet de taak der vrouwen om te treuren? Hebben de Kebarmannen geen ander antwoord op een gruweldaad van onze vijanden?”

„Uw hoofd is bij de speren en pijlen, zoon, maar weet, dat je daarmee een storm ontketent, die bomen ontwortelt. Wee hem, die dit veroorzaakt; ze zouden stemmen te kort schieten om onze doden te bewenen.”

Zo had de oude man geantwoord en Badesiw wist, dat de vrees voor weerwraak zo sterk was, dat het de handen der strijdbare mannen verlamde.

„Maar vader, zal onze ziel niet met schaamte het schimmenverblijf betreden, wanneer daar de ongewroken zielen ons opwachten? Zullen nog ooit de vruchtbomen dragen, en zullen wij Kebars, onbevreesd ons pad door de bossen nemen, wanneer we niet tonen, dat we mannen zijn en ons weten te wreken? Vader, geef me de zwarte steen en samen met de Amberbakenmensen zullen we de Karoners tonen, dat we mannen zijn. Een sterke arm en moedig oog zullen ons beter beschermen dan vrees, die ons verlamt en tot vrouwen maakt.”

Zo had Badesiw gesproken en toen hij met vlammeende ogen voor het oude hoofd was blijven staan, had deze lange tijd gezwegen. Toen was hij opgestaan om een draagzak, die aan een hoofdpaal van het huis hing, te halen. Hij was er mee op z'n mat gaan zitten en haalde er een zwaar pak uit. Zwijgend keek Badesiw toe hoe de oude heel voorzichtig, en in gedachten verzonken, iets loswikkelde. Enkele doeken werden opzij gelegd, en daar kwam de glimmende, zwarte steen te voorschijn.

Toen was hij opgestaan en met een ernstig gezicht had hij de steen in Badesiws handen gelegd.

„Zoon, wees niet boos over de zwakheid der grijze haren. Moge je wijsheid even groot zijn als je moed. Deze steen veroorzaakt klaagzangen, moge het zijn in de bergdorpen onzer vijanden.”

Badesiw was zo verrast geweest, dat hij alleen maar enkele woorden had kunnen stamelen, en toen stond hij al met de steen als een zware bonk in zijn draagtas buiten het paalhuis, terwijl de stem van de oude hem naklonk.

„Jij gaat, ja, jij gaat.”

Toen pas mompelde hij z'n groet: „Ik ga, u blijft.”

Daarna was hij boos op zichzelf geweest, dat hij niet direct had gevraagd op welke manier men vroeger de steen wegbracht, en nog zoveel dingen meer, die hij graag had willen weten. Enfin, laat maar, hij zou wel zien, en toen bedenkende, dat het nu menens ging worden, kwam er een blij gevoel over hem, want nu zou het afgelopen zijn met de macht der Karoners. Samen met de Amberbakenmannen zouden ze laten zien wat ze waard waren.

Dit alles overdacht Badesiw terwijl hij daar op zijn boomstam zat en uitkeek over de groene toppen en het kustdorp in de verte zag liggen.

Nu het er op aankwam, voelde hij zich toch wel onzeker. Hoe moest hij nu de steen bezorgen en bij wie? Wacht, dat is waar ook, juist op dit uur sliepen de meeste mensen. Ook nu, want hij zag nergens rook opstijgen. Maar waar moest hij heengaan? Naar het dorp, of zou hij maar eerst eens zien of er misschien in de tuinhuizen mensen waren? Dan moest hij natuurlijk eerst naar de oude tuinen gaan. Daar waren alle hoge bomen geveld en was het tijdens het middaguur zo warm, dat ze niet doorwerkten. Lukte het, dan hoefde hij niet helemaal naar het kustdorp en had hij geen huizen in de rug, wat bij een haastig vertrek wel eens gevaarlijk kon worden. Want zoveel had hij wel gehoord over de steen, hij moest onopgemerkt ergens worden neergelegd.

Niemand mocht hem zien, want wie zou 't gevaarlijke voorwerp zomaar willen aanpakken? Ze moesten hem vinden in hun huizen, dan was mislukken uitgesloten, want dan konden ze hem niet teruggeven met een weigering. De eer van de stam was er dan mee gemoeid. En bovendien zou de bringer van de steen niet weten waar zijn gezicht te bergen, wanneer hij terugkwam en zou moeten vertellen, dat hij was afgewezen. Wanneer hem dat nu eens overkwam! Hij probeert zich in te denken hoe dat zou zijn. Hij zou vast nooit naar zijn dorp teruggaan. Die vernedering zou hij niet willen dragen, maar wat dan? Zou hij dan alleen gaan? Zonder een makker de steile bergtoppen opzoeken, waar de Karoners huizen? Nee, daar wil hij voorlopig maar niet aan denken. Het zal vast niet nodig zijn. De Amberbakenmannen zijn moedig genoeg,

als er maar iemand de leiding neemt, en dat zal hij, Badesiw, immers doen.

Maar nu opletten. Voorzichtig moet hij lopen hier, want vanuit de tuinen kunnen ze hem al zien. Daarom gaat hij naast het open pad door de bomen en sluipt onder struiken door. Nu is hij vlak bij een tuin, het dak van het huis schemert tussen de lage struiken, heel behoedzaam komt hij dichterbij. Geen takje mag er kraken, want de witte kakatoe's zouden hem verraden. Deze grote papegaaien, de wachters van het woud, schrikken bij het minste gerucht op, om dan met afgrijselijk gekrijs en rechtopstaande kuif de vlucht te nemen.

Vanachter de bomen gluurt hij naar het huis. Hoog op een massa dunne paaltjes staat het daar aan de rand van een ravijn. In de diepte murmelt een beekje, verder is het doodstil. Dan sluipt hij wat dichterbij. Wacht even. Hoort hij daar iets? Dieper duikt hij weg onder de struiken, maar moet dan ineens glimlachen, wanneer hij het geluid herkent. Het is de zovende vleugelslag van een neushoornvogel, die met trage vlucht, hoog boven de bomen, op weg is naar de blauwe bergen in de verte.

Vlug loopt hij door en is nu zo dichtbij, dat hij onder het huis door kan kijken. Op het kleine platje, onder het vuurgat van de huisvloer, brandt geen hout meer, het smeult alleen nog wat na. Er is dus iemand in huis, maar die ligt zeker te slapen nu de zon al hoog staat.

Hij moest eigenlijk eerst weten hoevéél mensen er zijn. Het huis staat op een vlak stukje grond, met een kaal gedeelte er omheen. Over dat open gedeelte moet hij nu. Dus neemt hij z'n speer van de schouder en klemt die vast in de rechterhand, klaar om te werpen. En dan met de ogen strak op de valdeur gericht loopt hij er vlug heen, bukt zich snel en staat dan in de schaduw van het overhangende dak bij een hoek van het huis. Stijf drukt hij zich tegen de grote hoekpaal aan

en gluurt dan schuin, door de naden van de boomschorsvloer, naar boven. Duidelijk ziet hij de omtrekken van een mens liggen, hij kijkt goed, ja, het is er maar één. Gelukkig, dat valt mee!

Hij voelt zich opgelucht en ineens heel zeker van z'n zaak. Dan gaat hij voetje voor voetje in de richting van de boomstamtrap, die hij zo voorzichtig mogelijk opgaat. Als een kat sluipt hij naar boven en kijkt door de reten naar binnen; nee, de slaper heeft niets gemerkt. Vlug maakt hij z'n draagtas los, neemt de zwarte steen er uit, duwt even de deur wat opzij, voorzichtig, dat de rotanbanden waaraan hij hangt niet kraken, en schuift dan de steen naar binnen. Nu nog een bosje gele bladeren er bovenop: het Kebar-teken. Dan terug.

Door z'n ooghoeken kijkt hij nog eens naar de slaper, maar die beweegt zich niet. Gauw de trap af, en nu met een paar sprongen naar de beschermende rand van het bos terug.

Dan ineens: „Kiaoe! Kiaoe!! Kiaoe!!!” Daar snerpt de krijgende kreet van de witte kakatoea's boven z'n hoofd. Hevig schrikt Badesiw, maar met een paar vlugge sprongen is hij bij de bosrand, rent dan verder, tot hij achter een rotsblok onder dichte struiken verdwijnt.

II

HET LOT BESLIST

De slapende man in het huis beweegt zich, draait zich om, wordt wakker, doet z'n ogen open.

Wat was dat? Hij gaat overeind zitten. Scherp luistert hij, maar niets bijzonders horend gaapt hij eens vervaarlijk en steekt z'n hand uit naar het vuur, dat hij wat oprakelt. Maar dan, terwijl hij zoekt naar z'n tabakszakje, valt z'n oog op het bosje gekleurde bladeren naast de deur.

Wat is dat daar? Hij vergeet z'n tabak, staat op en grijpt er naar, maar . . . laat ze meteen weer vallen, want onder de bladeren ligt de zwarte steen.

Hier schrikt hij zo van, dat hij niet eens merkt, dat buiten de kakatoea's schreeuwen. En daardoor verliest hij meteen de kans om de brenger te zien, die zich nu uit de voeten kan maken.

De zwarte steen!! Hij is nu klaarwakker geworden van de schrik, want hij weet wat het betekent. Ineens komt alles hem in de gedachten, wat met zo'n steen samenhangt. Koppensnellerij, weerwraak. Spannende tochten door het oerbos, de terugkeer van de overwinnaars, feest in het dorp. Hiervan heeft hij meer dan eens horen vertellen, maar nu het hemzelf betreft, nu hijzelf wordt betrokken in dit alles, klopt z'n hart vlugger.

Want nu is het niet alleen de spannende tocht, maar ook het vreselijke er van, waar hij aan denkt. Maar hij mag er niet te lang bij stilstaan, ook al krijgt hij een droge keel van de plotselinge spanning. Zopas had hij nog, voor het inslapen, liggen denken aan het vette varken, dat hij gisteren speerde, en waarvan er nog enkele restanten thuis op hem liggen te wachten. Nu moet hij ineens al z'n eigen prettige dingen vergeten, hij moet naar het dorp gaan met de steen en daar zal opschudding komen. Zijn naam zal genoemd worden, en hij zal telkens opnieuw moeten vertellen wat hij weet, maar hij zal zich jammer genoeg ook elke keer moeten schamen over z'n domheid, dat hij niet meteen heeft geprobeerd de brenger te pakken te krijgen.

Wat moet hij nu doen? Van wie de steen was, dat wist hij. De gele herkenningsbladeren van de Kebars lagen er bovenop. Maar wat zouden ze voor plannen hebben, van welke kant zouden nu weer de zielen der levenden gevaar lopen? 't Zou een wonder zijn wanneer de Karoners er niet in be-

trokken waren. Maar hoe dan ook, er moet nú gehandeld worden.

Vlug legt hij de steen in z'n draagtas, slingert die over z'n schouder en gaat naar buiten. De valdeur slaat met een smak achter hem dicht, zodat een der rotantouwen breekt. Maar hij kijkt niet om. Hij daalt de helling af en gaat met grote passen door de grasvlakte op het dorp af.

Het is warm, de hitte slaat hem tegemoet nu hij in de open gedeelten de felle zon op z'n lichaam krijgt. Loodrecht staat de vurige bol, en in het dorp is alles in lome rust weggezonden. Ook hij voelt het drukkende van de hitte, maar sterker is in hem het gevoel van onrust en een vermoeden van dreigend gevaar, daarom loopt hij meteen door naar z'n huis en grijpt een grote tritonschelp. Hij gaat er mee midden op de dorpsweg staan, en perst z'n lippen, dat de wangen er bol van staan: „Oewoe! oewoe-oe!! oewoe-oe!!!”

Loeiend dreunt het geluid over de huizen, weerkaatst tegen de heuvels op de achtergrond en echoot na in de verre dalen. En dan komt plotseling het hele dorp in beroering. De honden in hun slaap gestoord heffen de koppen en richten zich op hun voorpoten op. Ze kijken in de richting vanwaar het geluid komt en steken luid huilend hun snuit de lucht in. En weldra beantwoordt een koor van deze viervoeters het loeien van de tritonschelp, terwijl ze woedend rennen in die richting. Ze jagen de kippen op, die luid kakelend een heenkomen zoeken. Onder hevig geknor doen de varkens mee. Maar nu komt er ook beweging in de huizen, waar eerst al luid krijsend de tamme kakatoea's alarm sloegen. Hier en daar wordt een valdeur opengestoten en komt er een been te voorschijn, dat tastend de trap zoekt, waarna de bezitter er van zich vlug laat zakken. Meerderen volgen; luid gepraat en geroep, kindergehuil weerklinkt, en uit alle huizen komen ze nu op het geluid van de schelp af. De blazer staakt z'n alarmpoging, en staat nu in een kring van toehoorders luid

en druk gebarend uit te leggen, wat hem is overkomen.

„Weet je zeker dat je je niet vergist? Wie heeft er nu de laatste tijd nog van de zwarte steen gehoord?”

„Vergissen? Nee hoor, wat deze mijn oren hebben gehoord, kan een vergissing zijn, wat deze mijn ogen hebben gezien, kan niet waar zijn, maar wat deze mijn handen hebben opgenomen en in mijn tas gestoken, dat is werkelijk waar, zie hier.” En dan haakt de jongeman z'n draagtas los, toont de bladeren en laat de steen zien. Nu twijfelt niemand meer, ernstig kijken de mannen. Sommigen mompelen in zichzelf, maar het zijn geen vriendelijke dingen, die ze zeggen.

Schuw en toch nieuwsgierig zien de anderen toe, maar het hoofd neemt de steen in handen en bekijkt hem nauwkeurig. Dan geeft hij hem terug onder diepe stilte.

„Van wie is hij?” vraagt er een.

„Wat betekent het?” vraagt een ander.

Kinderen komen nu ook dichtbij, proberen tussen de groten door te dringen, tot ze ook de steen kunnen zien. Dan zegt het hoofd: „Dit is de zwarte steen, afkomstig van de Kebars. Het zijn hun gele herkeningsbladeren, die er bovenop lagen, kijk hier!” En dan houdt hij het bosje glanzend gele bladeren omhoog. „Het betekent, dat er bloed moet vloeien, dat we op sneltocht zullen moeten gaan. De Kebars verwachten van ons een antwoord, dat is oude gewoonte. Iemand van ons moet deze steen terugbrengen en hij moet zijn koppenellersmes meenemen. Het kan niet anders of de Kebars zullen naar de Karoners willen gaan; veel zielen van hun bergdorpen roepen sinds lang tevergeefs om wraak. En, jullie kennen de wil der voorouders. Met ongewroken doden schenken zij hun zegen niet aan hun stamgenoten. Dat weten wij allen, want hoe moet de vrucht rijpen aan de boom, en de knol zwaar van gewicht worden in de grond, wanneer niet de zielen der voorouders zich richten tot de grote geesten der aarde? Wij Amberbakenmensen denken ook

maar liever niet aan een mogelijke misoogst op onze rijstvelden. Er zijn kapmessen, die bloed hebben geproefd, maar dat waren niet de onze. Het waren die van de trotse Karoners, en in hun boomhuizen hangen de schedels van onze mannen en vrouwen.”

Zo sprak het oude hoofd, en allen luisterden. Eerst keken ze nieuwsgierig en wilden graag weten wat hij wel zou zeggen van die vreemde steen, maar bij de laatste woorden verstrakten hun gezichten tot stugge maskers. Niemand wilde laten merken wat hij wel dacht, allen hanteerden liever de pootstok dan het hakmes, dat bloed dronk. Maar ook waren ze beschaamd, dat er zomaar gezegd werd, dat de schedels hunner mensen bij het feestgejoel der Karoners gerookt werden, hoewel het waar was.

De waarheid, die men verzwijgt, krijgt een dubbele dreiging, wanneer ze wordt uitgesproken. Het uitgesprokene roept op tot de daad, het zwijgen doet de noodzaak daarvan vergeten, en men wil zo graag vergeten. Daarom zegt ook niemand meer iets, maar tussen de zwijgenden door gaat het hoofd naar zijn huis. Op de trap staande zegt hij tegen enkele mannen: „Vanavond komen alle mannen hier, de steen moet ons doen spreken.”

Rood gaat de zon onder; een vurig rimpelend pad van dansende zonnevonken loopt van de horizon tot aan het strand, waar de lange golftongen het witte zand telkens donker kleuren. Uit de huizen stijgt in warrelige slierten de rook naar boven. Gedempte stemmen weerklinken, en hier en daar loopt met vlugge pas een vrouw of een kind met de waterbamboe over de schouder, die nog gauw wordt gevuld voor de nacht aanbreekt. Maar in de huizen broedt de onrust; er hangt de dreiging van de zwarte steen.

Wanneer de nacht is gevallen, verlaten de mannen het rosige licht der vuren, en kraakt voortdurend de rotan van de

deur van het huis, waar het dorps hoofd woont, elke keer wanneer er iemand binnengaat.

De mannen gaan naar de zwarte steen.

Overal in de huizen was er over gesproken. Alle andere belangrijke zaken van het dorp hadden hun aantrekkingskracht verloren! Wie zou er genoemd worden van hen allen? Of zou er iemand de moed hebben zich aan te bieden? Dat zou een held zijn, een mambri.

In het huis van het dorps hoofd branden enkele fakkels. De mannen, die vanuit het donker komen, beschutten even hun ogen om te kunnen zien, wie er al zijn en waar ze zitten. Ze zetten zich in het grote middenvak, waar straks het walmende fakkellicht hun ernstige gezichten beurtelings verlicht of in 't donker laat. Grote, ronde schaduwen van hun hoofden dansen op en neer tegen het grauwe bladerdak. In de hoeken van het huis is het donker. Daar zitten de jongeren en ook een paar mannen, die te nieuwsgierig zijn om weg te blijven, maar te bang om vooraan te zitten en de kans te lopen aangewezen te worden.

Wanneer de meeste mannen aanwezig zijn, zet het dorps hoofd de draagzak met de steen in het midden.

„Mannen en jongelingen,” zegt hij dan, „het ding dat geen stem heeft vraagt om een antwoord.” En onderwijl maakt hij de draagzak open en haalt de steen te voorschijn, legt de gele bladeren er bovenop.

„Iemand van ons zal moeten gaan. Want komt er geen antwoord van ons, dan zullen de Kebars dat stellig verkeerd uitleggen, en denken, dat we het met de Karoners eens zijn. Dan zijn we hun vijanden. Maar mannen, het is een gewaagde onderneming. Want zullen niet de woeste bergmensen onze kusten gaan bezoeken, wanneer ze bemerken, dat wij meedoen met de Kebars? Evenwel zal een hakmes moeten spreken, want we hebben nog steeds bloedschuld te vereffenen met de Karoners: de gesnelde koppen van

tien manen geleden zijn nog niet gewroken. Denk aan onze rijstvelden. Wie van u allen is de man, die moed heeft, wie zal de eer van de stam verdedigen en de voorouders geruststellen? Dat een held zijn mond opene. . . .!!”

Hier wacht de spreker. Maar niemand opent z'n mond. Het houtvuur knettert zacht, en iemand neemt een smeulende fakkel en drukt de verbrande randen er af langs de kant van een steen, zodat de vlam nu weer helder oplaait.

Maar die vlam verlicht alleen maar onzekere gezichten. Wittig schemeren de kakatoea-veren in de haardos van sommigen. Dat zijn de helden, hun parang heeft reeds bloed gedronken, maar ook zij zwijgen. In al die dappere hoofden rijzen alleen maar bezwaren. Wat zal er gebeuren, wanneer de Karoners uit weerwraak naar de kust zullen komen? Hoeveel koppen zouden er dan wel niet te betreuren zijn. Dat zou bij de voorouders schuld op schuld stapelen en ze zien in hun gedachten al de ijle rijsthalmen, de golvende hellingen van wuivende aren, die leeg zijn, omdat de zegen der grote geesten niet met hen is. ¹⁾

Maar wat dan? Kunnen ze dan weigeren aan de oproep gehoor te geven? Dat kan in geen geval; welke Amberbakeman zou nog ooit een Kebar onder de ogen durven komen? En hebben ook de Kebars geen scherpe parangs?

Ze huiveren bij de gedachte dat ze aan alle kanten vastlopen, en daarom kijken ze naar het hoofd. Hij zal spreken, want er moét gehandeld worden.

„Mannen,” zegt deze, „wanneer de helden misschien bang zijn, een ander de eer te ontnemen, en daarom zwijgen, laat dan het lot iemand aanwijzen, wij zullen de kring vormen.” Dan staat hij op en wijst de mannen hun plaats: in een grote kring om hem heen. De mannen met een witte veer vooraan.

1) De Amberbakestreek kent de droge rijstbouw.

Maar ook de anderen mogen niet achterblijven. Die vooraan zitten kijken achterom naar de donkere hoeken, waar enkele bevreesden wegschuilen.

„Naar voren jullie.”

Wanneer het hoofd dan opstaat om te zien of niemand is achtergebleven, ziet hij tussen de jongeren nog iemand.

„Masake,” zegt hij, „sinds lang hoor jij niet meer bij de jongelingen, neem plaats in de kring.” Beschaamd staat Masake op en zet zich met gebogen hoofd tussen de ouderen.

Dan gaat het hoofd in het midden zitten. Op z'n uitgestoken linkerhandpalm wrijft hij wat kalk, zodat de oppervlakte wit opglimt tegen het donker van de huidskleur. Zwijgend kijken allen toe, hoe hij daarna de hand in een wijde boog ronddraait en dan voor z'n buik houdt. Dan buigt hij z'n hoofd naar voren boven de hand, en laat een druppel vuurrood sirihspeeksel vallen, die uiteenspat op de gekalkte handpalm. Als een ster in een gebarsten ruit liggen de rode druppeltjes uiteengespat. De hand blijft precies in dezelfde houding en wordt nu nauwkeurig bekeken. Het druppeltje, dat het verst verwijderd is van de grote middenvlek, is de aanwijzer. Het hoofd brengt nu de hand omhoog, vlak onder z'n ogen, en kijkt over de rode ster in het midden naar dat spatje. In die lijn zit Masake.

Een paar ouderen wenkt hij om mee te getuigen, en wanneer ook zij bevestigen, dat het juist is, zegt hij: „Masake, het lot heeft gesproken, jouw parang zal het volgende woord zeggen.”

Alsof hij een slag kreeg, zo duikt de aangesprokene in elkaar, maar dan herstelt hij zich en zonder dat z'n stem beeft zegt hij: „Laat het zo zijn.”

Onwillig kijkt hij echter toe, hoe de steen wordt opgenomen en voor hem neergelegd. Maar hij kan niet anders en neemt hem met de bladeren op en haakt de draagtas los van z'n schouder. Daarin opgeborgen bemerkt hij de druk tegen z'n

rug, maar de ergste druk voelt hij ergens anders.

Nu beginnen de anderen, die eerst onder de benauwende onzekerheid hadden gezwegen, te spreken. De brok uit hun keel slikken ze weg, nu iemand anders is aangewezen. Iets van het oude vuur schijnt in hen op te laaien, terwijl ze Masake aanwijzingen geven hoe hij moet doen. Oude, beproefde krijgslisten worden breed uitgemeten, en met een feestelijke levendigheid wordt hem heel aanschouwelijk uitgelegd hoe een held op pad gaat.

Maar midden tussen het geroezemoes van stemmen zit Masake en zwijgt.

Of hij amuletten heeft? Hij knikt, ja die heeft hij wel. Weet hij dan wel hoe je een Karonhuis moet besluipen? Zal hij er aan denken, dat sommige Karonhuizen in de top van een boom gebouwd zijn? „Je kunt daar gemakkelijk onder doorlopen, zonder ze te zien. Let dus op die boomhuizen.” Zo gaat het een hele poos door. Het regent aanwijzingen, en de praters winden zich hoe langer hoe meer op.

Maar in hun midden zit daar Masake, die helemaal geen held is, die het liefst z'n tuin bebouwt, z'n rijstvelden verzorgt en de parang slijpt om er landarbeid mee te gaan doen, en die nu staat voor de vreselijke taak een mens, ja misschien wel meer mensen te moeten doden.

De zwarte steen, die zwaar in zijn tas weegt, ligt zwaarder op zijn hart, dat bang klopt wanneer hij aan de toekomst denkt.

Maar de steen heeft gesproken en het lot besliste.

III

BADESIW, DE HELD

Toen Badesiw de steen zo voorspoedig was kwijtgeraakt en nog bijna ontdekt was door het harde krijsen van de witte kakatoea's, bleef hij eerst een tijdlang ineengedoken zitten achter een rotsblok.

Hij hoorde of zag niemand te voorschijn komen en sloop daarom voorzichtig in gebogen houding het bos in. En nu in het dichte woud gekomen begint hij gewoon te lopen. Hier is hij veilig.

Nu alles zo goed is afgelopen, kan hij rustig naar zijn huis gaan en daar afwachten wie er van de Amberbakenmensen zal komen. Al lopende begint hij plannen te maken. Stel je voor, dat er eens méér dan één strijdmakker komt, dan zal hij er óók iemand bij moeten zoeken, zodat er van de Kebars net zoveel zijn.

Om hem heen ruist de wind door de bomen. Alleen de toppen wiegen langzaam heen en weer. In de verte klinkt het: „Dong, dong, dong!” Het is een casuaris, de Papoese struisvogel, die z'n lange nagels scherpt tegen de grote wortelbladen van een woudreus, een der enorme, hoge bomen, die breeduit tussen hun kleinere soortgenoten staan. Het bos is vol bekende geluiden; daar hoort hij de kreet van de boskip: „Manggirio, manggirio!” en bedenkt op hetzelfde ogenblik, dat hij honger heeft. Hij zou wel trek hebben in zo'n mals boutje. Eigenlijk zou hij veel liever op de vogeljacht dan op de mensenjacht gaan. Maar die gedachte zet hij gauw van zich af, hij is nu begonnen en moet doorzetten. Hij denkt aan de Karoners en de altijd durende bedreiging, en hoe meer hij hieraan denkt, hoe vlugger hij begint te lopen. Zullen de Karoners maar steeds blijven feestvieren rond een verslagen Kebar of Amberbaken?

Hij komt nu bij een oude tuin. Even uitkijken, want het pad is hier veranderd. Kortgeleden liep het dwars door die tuin heen. Nu is enkele maanden geleden de eigenaar gestorven, en waart zijn geest daar rond. Niemand gaat daar meer door. Kijk, daar ziet hij het begin al van het nieuwe pad. Nog vers zijn de sporen van de afgehakte takken, die de weg versperden. Zoekende loopt hij verder, kan dan zonder moeite de weg volgen.

Nee, hij zou niet graag langs het oude pad lopen nu. Over z'n schouder kijkt hij naar de tuin. Die is al helemaal overwoekerd met onkruid. Hij denkt na over wat de ouderen vertellen van de gestorvenen.

Die zijn jaloers op de levenden, ze dwalen rond door hun vroegere bezittingen. Daar hebben ze de kracht hunner armen gebruikt om de grote bomen te vellen. En nu zullen anderen oogsten wat zij gepoot hebben? Dat willen ze niet, en daarom waarschuwen ze de mensen ook niet die er komen, noch verdrijven ze de ravijngeesten, die hen proberen te lokken. Ook laten ze de ziektegeesten begaan, die de levenden belagen.

Maar het ergste was, volgens de ouden, dat de boze daemonen, die de ziel van de tuineigenaar hadden gehaald, nog steeds op dezelfde plaats de wacht hielden. Dat was nu hun rijk geworden, dáár hadden ze de eigenaar overwonnen en wee hem, die hun pas verworven eigendom durfde betreden. Badesiw huivert, wanneer hij hieraan denkt. Schichtig kijkt hij om, wanneer ineens een hevig geritsel uit de struiken komt. Snel grijpt hij naar z'n speer en springt achter een dikke boom, waar hij roerloos, met speurende ogen blijft staan. Maar dan klapwiekt het en voor hem uit vliegt een kroonduif met trage vleugelslag naar een boomtop.

Flugger nu loopt hij door, toch een beetje angstig, en wanneer hij 's avonds een bivak opslaat bij een waterval, werpt hij wat extra veel tabaksbladeren aan de voet van de boom,

waar hij van enkele bladerrijke takken een afdakje bouwt. Hij zoekt dan wat droog hout bij elkaar, slaat vuur uit z'n tondel met een potscherf tegen de bamboe van z'n waterkoker, en steekt daarmee wat dunne twijgjes aan. Dan gauw wat dikkere takken en weldra vlamt het vuurtje op. Uit z'n draagtas haalt hij dan een paar aardvruchten en gooit die in de vlammen. Als ze goed zwart gepoft zijn, neemt hij ze er uit en schrappt met het hakmes de verbrande schil er af, knabbelt dan van de gloeiend hete vrucht. Wanneer hij genoeg heeft, spoelt hij even z'n mond in het beekje, drinkt enkele flinke slokken en zoekt z'n afdakje op. Dan neemt hij een handvol groene bladeren en dooft daarmee het vuur. Er mochten eens mensen in de buurt komen of rondwarende ziektegeesten hem op het spoor zijn! Hij scharrelt dan wat in z'n draagtas, en rolt wat tabak in een maisblaadje, pikt uit het nasmeulend vuurtje een gloeiend puntje en zuigt z'n wang naar binnen, genietend van de geur van de groene tabak. Intussen vouwt hij z'n slaapmat open. De beide open zijden legt hij in de richting van het vuur, in de dichte hoek steekt hij het hoofd. Hij schuift wat heen en weer om een gemakkelijke houding te vinden. Met de benen opgetrokken, op z'n rug liggend, blaast hij de rookwolkjes voor zich uit. Langzaam dooft het vuur uit, dan is alles donker. In het bos klinkt de roep van de nachtuilen: „Oehoe! Oehoe!” Wilde varkens vechten zich knorrend en soms schor blaffend een weg door de struiken, daarna is de stilte hoorbaar. Vanuit de punt van de slaapmat komt een diep en rustig ademhalen. Tegen de morgen trekken de koude nevels van de bergen naar beneden, vullen de dalen en blijven hangen in de diepste punten; als een zware dauw bevochtigen ze alles. Rillend wordt Badesiw wakker. Nog half slapend grijpt hij zoekend om zich heen en wil de geklopte boomschors-deken wat dichter om zich heen trekken. Nu ziet hij echter, dat de maan al opgekomen is, en gaat dan zitten.

Ja, als het al zo laat is, moet hij weer op pad. Vlug springt hij overeind, vouwt de mat zo klein mogelijk op, steekt de deken er tussen en hangt dan met een dunne rotan alles over z'n schouder.

Met vlugge passen kiest hij z'n weg, vanuit de kloof naar boven. Al lopend merkt hij dat het lichter wordt, en wanneer hij de hoge heuveltop heeft bereikt, breekt de ochtend-schemering door. Als donkere silhouetten steken de bomen daar tegen af. Daar klinkt reeds de metalen fluitklank van de morgenvogel echoënd door het dal.

Dan beginnen langzamerhand alle vogels te ontwaken en zingen het hoogste lied. De witte kakatoea's schreeuwen, paradijsvogels wippen van tak op tak — hun eentonige lokroep galmt door de nevels. Zware schaduwen liggen nog in de dalen, maar over de hoge bergkammen strijkt al het licht van de opkomende zon.

Hij haast zich en wanneer de zon boven de bergtoppen te voorschijn komt, ziet hij de huizen aan de rand van de vlakte liggen. Rook stijgt traag op door de daken; als een blauwe nevel hangt hij om de nederzetting.

Hij loopt rechtuit naar het oude dorpshoofd. Met enkele stappen is hij boven, slaat de deur terug en vindt de oude bij het vuur. Schuin kijkt deze naar hem op en schuift iets opzij; op de open plek gaat Badesiw gehurkt zitten, de handen behaaglijk naar het vuur uitgestrekt.

Dan rollen beiden zich een maisblad met tabak, en diep inhalerend zegt de oude: „Vanwaar uw komst, zoon?”

Zonder hem aan te kijken antwoordt deze: „Mijn ogen zagen de zee, en een slapende Amberbakenman.”

„Was het gewicht van de steen je ook heden tot last?”

„Nee, vader, een Amberbakenman zal de last naar boven hebben te torsen, ik liet de steen achter in hun midden.”

„Hoeveel ogen hebben gezien, dat de steen werd gebracht?”

„Het waren er twee, vader, dezelfde, die gij nu voor u ziet.”

„Heb je gedacht aan het knopentouw, zodat ze het aantal nachten weten?”

„Ook daaraan dacht ik. De gele herkenningsbladeren bond ik met rotan, en in het losse eind heb ik drie knopen gelegd.”

„Dan zullen ze overmorgen kunnen komen, want toen deze zon de nacht verdreef, zullen ze de eerste knoop losgemaakt hebben, nietwaar?”

„Zo is het, vader. Wanneer er een arm is die sterk is, en een hart dat moedig is, zullen ze komen op de dag die gij zegt.”

Badesiw zoekt de zijnen op, zegt echter niets van z'n belevenissen, maar zit zwijgend z'n gepofte knollen te verorberen; thuis doet hij net alsof hij zoëven is opgestaan en niet weg geweest is, en niemand vraagt hem iets. Allen weten dat hij zal spreken, wanneer het de tijd daarvoor is.

Die avond komen de mannen samen bij het dorpshoofd, en

Badesiw zit in hun kring. Nadat het hoofd met enkele sobere woorden hen heeft ingelicht over het resultaat van de tocht naar de kust, worden de kansen tegen de Karoners besproken.

Het zal moeilijk zijn hen ongemerkt te bereiken, want sommigen hebben hun huizen in de boomtoppen gebouwd en vaak halen ze de lange lianenladder in. Alleen een groot vuur, dat de boom aantast, zal hen kunnen verjagen, maar dat is een gewaagde onderneming, daar het meteen alle Karoners alarmeert. De stokers aan de voet van de boom zullen niet de gelegenheid krijgen om te zien hoe het vuur het huis bereikt. Nee, zo moet het niet. Nooit moet hij zich laten verleiden daaraan mee te doen.

„Kijk eens, zoon,” zegt een oude held, die vaak met roem beladen terugkeerde, „sterke afweer-amuletten moet je hebben, besluip dan de vijand, leg je in een hinderlaag, en wacht af. Wat ik hier heb zal je beter helpen dan tien Amberbakemannen. Neem uit deze fles wat medicijn en besmeer met deze onzichtbaar makende olie gezicht en armen, elke keer wanneer je op pad gaat.”

Badesiw zegt, dat hij hun wijsheid bewondert, en steekt dankbaar de hem toegereikte kostbaarheden in z'n tas.

Zo, temidden van al de zijnen, komt hij oren te kort om te luisteren, en hij begint zich langzamerhand een groot man te voelen door de moed, die ze hem met z'n allen in het hart praten.

Na twee nachten wordt de strijder van de kust verwacht met de zwarte steen. Maar wanneer de zon al hoog staat, is er nog niemand gekomen en dan zegt de een tegen de ander: „Hij zal een omweg genomen hebben, misschien wist hij het nieuwe pad niet; wanneer de zon schuin staat, zullen we zeker zijn roep horen.”

Maar de zon stond schuin en raakte al de toppen der hoogste bergen en nog was zijn roep niet vernomen.

Dan spreken de mannen fluisterend, dat de Amberbakemensen helemaal niet zo dapper zijn, en wanneer het avond wordt en er nog steeds niemand is gekomen, zeggen de ouderen openlijk, dat de Amberbakeners niet te vertrouwen zijn.

„Wat wil je verwachten van de mannen, die meesters zijn in het vechten met de grond? Hun hart trekt naar hun rijstvelden en hun varkens.”

Al de onvriendelijkheden echter, die nu aan het adres van de kustmensen worden gericht, komen voort uit beschaamdheid. Gekrenkte hoop kwetst het hart, en het meest dat van Badesiw.

Deze zegt niets, maar durft ook niemand aan te kijken. Want in de ogen van z'n dorpsgenoten zal hij het verwijt lezen, dat hij, Badesiw, vast heeft geleund op het kustvolk. „Waar is de zwarte steen?” zullen die ogen vragen, en achter z'n rug zullen ze misschien glimlachen om de jonge heethoofd, die het beter wist dan de ouderen en naar hun waarschuwingen niet wilde horen.

Wanneer er 's avonds een groep mannen bij de vuren zit en hun ogen zoeken naar Badesiw, vinden ze hem niet.

Hij is alléén het bos ingegaan en maakt in stilte alles klaar. Speer en pijlen worden gekeurd, hier en daar een aaneenhechting van de pijlpunten vernieuwd, en het hakmes geslepen. Het is duidelijk wat hij wil: Niemand zal hij meer onder de ogen komen voor hij de schande van de steen heeft uitgewist. Het is de schaamte die in z'n hart brandt. De kustmensen hebben hem niet vertrouwd. Wat kan hij anders doen dan laten zien, dat z'n stamgenoten en de Amberbakeners hem onderschat hebben?

Die nacht slaapt hij slecht, en nog voor de ochtendvogel roept, is hij al op pad. Proviand en wapens op de rug, de parang in de hand, gaat hij met gebogen rug tegen de berg-

helling op. Zo ziet z'n moeder hem gaan in de morgenschemering, en haar hart is zwaar van zorgen.

Toen ze de verbeterde trek om z'n lippen zag de vorige avond, had ze het in haar hart hem te waarschuwen, maar z'n stugge gezicht sloot haar mond. Nu zit ze bij het vuur en heeft angst voor z'n leven, maar ook is ze trots op haar moedige zoon, die alléén op het oorlogspad gaat.

Deze trekt twee dagen en nachten door het bos. Het gaat over bergen en door diepe dalen. Dan komt hij in gebieden, waar hij goed op de richting van het pad moet letten. Voortdurend moet hij nu op z'n hoede zijn, want wanneer hij hier vijanden zou ontmoeten, zou het er slecht voor hem uitzien. Speurend gaat hij verder, bedacht om weg te duiken, zodra hij iemand mocht horen. Loopt hij door een gedeelte van het bos, waar sporen gemakkelijk te zien zijn, dan stapt hij alleen maar op boomwortels, waarop geen voetafdrukken achterblijven. Nu durft hij ook geen vuur meer te maken, en daarom heeft hij de vorige avond extra veel knollen gepoft, die hij nu koud opeet.

Aan de avond van de derde dag komt hij aan op een bergtop. En hier ziet hij van de helling tegenover hem rook opstijgen. Daarheen is het doel van z'n tocht.

Zo ver mogelijk loopt hij door, en in het donkere bos is hij nauwelijks te zien, zoals hij daar onder hoge struiken doorglipt. Onopgemerkt bereikt hij de rand van een tuin; in de verte hangt het Karonhuis als een enorm vogelnest in een boomtop. Door de vloer komt de rosse gloed van het vuur. Zo dicht mogelijk sluipt hij nu nader, zoekt dan een plek uit voor de nacht en zit daar ineengedoken te wachten. Nu gaat het komen.

De onzichtbaar makende olie haalt hij te voorschijn en wrijft er z'n armen en voorhoofd mee in. Amuletten hangt hij om z'n hals en over de spierbundels van de rechterarm strijkt hij enkele malen met een krokodillentand. Dat zal hem sterk

maken, als de kaken van het monster waaruit ze gehaald zijn.

Lang duurt de nacht, waarin Badesiw niet durft te slapen. Hij dommelt maar zo'n beetje in, om telkens wakker te schrikken, en dan luistert hij scherp, maar de stilte van de nacht wordt alleen gestoord door de bekende nachtgeluiden van uilen en boomkickers.

Zo wacht hij vol spanning op de komst van de dageraad. En wanneer de schallende fluittoon van de morgenvogel klinkt, haalt hij z'n lang, vlijmscherp hakmes te voorschijn; de speer legt hij naast zich neer en gehurkt schuift hij nog wat dieper onder de struiken. Hij hoort iets.

In het huis zijn ze wakker geworden. Hij hoort de bekende geluiden van mensen, die gaan opstaan, van kinderen die zeurend huilen. Maar dan. . . daar komt wat, en terwijl z'n hart hoorbaar klopt, ziet hij dat twee mensen zijn kant uitkomen. Een man en een jongetje.

Hij probeert z'n adem in te houden en gluurt gespannen tussen de bladeren door. Gelukkig, ze hebben geen hond bij zich, die zou hem vast verraden hebben.

Ze lopen hem voorbij, merken niets. En wanneer ze hem enkele tientallen meters gepasseerd zijn, kruipt hij te voorschijn. De parang in de linker-, de speer gereed tot werpen in de rechterhand, loopt hij voorzichtig achter hen aan. Hoe verder ze van het huis weggaan, hoe beter het is, en daarom trilt hij van blijdschap, wanneer hij ziet, dat ze de goede kant uitgaan.

Enkele honderden meters lopen ze zo door. De Karonman en de jongen, onbewust van het vreselijke gevaar waarin ze verkeren, gaan met verende passen door de frisse morgenlucht. Badesiw in krampachtige spanning achter hen aan.

Wanneer ze in een gedeelte van het bos komen, waar de struiken erg dicht zijn, verhaast hij z'n stap, en zonder dat de anderen iets merken is hij nu vlak achter hen. Het vol-

gende ogenblik slingert Badesiw z'n speer, die langs de jongen heensuist en de Karoner midden in z'n rug treft. Zonder geluid te geven zinkt deze in elkaar en dan is Badesiw naast hem. Z'n hakmes boven het hoofd zwaaiend grijpt hij de Karoner in de hardos en wordt met een vreselijke slag koppensneller.

Vol ontzetting is de jongen gillend weggerend, maar Badesiw legt een pijl op z'n boog en voordat de jongen om een bocht van 't pad kan weggkomen, achterhaalt hem de scherpe pijl en vindt de met bloed besmeurde parang, z'n tweede slachtoffer.

Hijgend staat Badesiw neer te kijken op z'n verslagen vijanden. Het spijt hem van de jongen, die had hij liever als slaaf meegenomen.

Dan sleept hij de beide lijken onder de struiken, legt ze naast elkaar neer en er bovenop een ferme bos gele bladeren. De Karoners mogen het weten wie de helden zijn, die wraak durfden te nemen.

Maar nu de daad is verricht, wacht Badesiw ook geen moment langer. Hij grijpt zijn buit en gaat met vlugge pas de weg terug. Hij moet zien zo vlug mogelijk hier vandaan te komen om een flinke voorsprong te krijgen op z'n mogelijke achtervolgers. Om hen te misleiden maakt hij een massa voetafdrukken, op een gedeelte, waar de bodem zacht is; ze zullen dan menen met een grote bende te maken te hebben.

Hij gunt zich nauwelijks de tijd om wat te eten, voort moet hij; al lopende neemt hij nu en dan een hap. In z'n ene hand houdt hij de beide koppen aan een rotan gebonden. Hij zou hier vreselijk trots op moeten zijn, maar kan het niet helpen, dat hij toch telkens even huivert, wanneer hij er naar kijkt. Steeds zegt hij dan tegen zichzelf, dat hij een held is, de bloedwreker van de Kebars. Nu zullen de Karoners niet meer lachen om hem en zijn rasgenoten. En over twee dagen,

wanneer hij aankomt in het bergdorp, zal er een groot feest zijn in de huizen van de Kebars; dan zullen ze hem toezingen, want hij zal de held van het feest zijn.

Het is al heel lang donker wanneer hij die avond z'n bivak bouwt. Hij kan haast niets meer onderscheiden en grist maar een slordige hoop takken bij elkaar aan de voet van een grote boom.

De koppen hangt hij ver daar vandaan aan de laaghangende tak van een andere boom, en strooit wat tabak op de grond. Hij is hier op vreemd gebied en wie weet welke boze geesten hier verblijven. Jammer, dat hij geen wit bord bij zich heeft, dan zou hij wat knollen kunnen offeren, nu doet hij het maar met tabak, waarvan hij een dikke rol heeft meegenomen.

Toch slaapt hij niet rustig. Er spoken te veel gedachten door z'n hoofd, en hij voelt zich hier niet veilig. Graag zou hij doorlopen, maar in deze stikdonkere nacht zal hij zeker verdwalen en dan misschien juist z'n mogelijke achtervolgers tegemoet lopen.

Hij is blij wanneer de morgen aanbreekt. Nu kan hij zien waar hij zich bevindt, en wanneer hij de goede richting heeft ontdekt, gaat hij op stap.

Na twee dagen bereikt hij tegen de avond de laatste bergtop, vanwaar hij de rook uit zijn dorp ziet opstijgen.

Hier legt hij zijn last neer, zet de handen als een trechter om de mond en schreeuwt met lange, diepe uithalen de overwinningskreet de vlakte in. Even wacht hij, herhaalt hem dan nog eens.

Nog voor de echo is verklonken, hoort hij het antwoord. Vele stemmen joelen door elkaar, er bovenuit klinken de hoge kreten der vrouwen. Uit alle huizen komen nu de mensen; het dorp loopt uit, de vrouwen voorop. Deze plukken gauw wat lange twijgen van de struik met de gele bladeren, en komen zo al zwaaiende en zingende Badesiw tegemoet, die met hoge kreten wordt begroet.

De vrouwen nemen de koppen van hem over, ranselen er op met hun bladeren en nemen dan al dansende en zingende Badesiw in hun midden.

Nu valt alle angstige beklemming van hem af, luid schreeuwt hij z'n overwinningskreet uit. De held komt thuis!

Die nacht dreunen de trommen en roken de vuren, waarboven het feestbraad aan het spit wordt gedraaid. Jong en oud is in de weer, het is feest.

De geesten der voorouders zijn verzoend, de zielen der Kebars, gevallen onder de moordende handen der Karoners, zijn gewroken. Want het evenwicht is weer hersteld; twee koppen verloor de stam, en nu nam de jonge held er twee terug.

IV

HET OVERWINNINGSFEEST EN DE GEVOLGEN DAARVAN

Temidden van de joelende menigte worden die nacht de beide koppen boven het vuur gerookt. De jongeren dansen er omheen en zingen de oude liederen.

Maar het hoogtepunt van het feest komt, wanneer Badesiw de twee witte kakatoea-veren in zijn haar worden gestoken. Iets van de moed der oude helden stroomt in zijn hart, nu ze ter ere van hem de liederen der voorouders zingen. Het hele dorp danst en zingt voor Badesiw, de held.

Al dansende bij het walmend fakkellicht, opgezweept door het dreunend rythme der trommen, rijpt in z'n hoofd een nieuw plan. Moesten de dappere Kebars, die de Karoners niet vreesden, de belediging van de zwarte steen ongewroken laten? Eiste dat geen wraak?

Wanneer de jonge vrouwen van de stam hem in hun midden

nemen en hem toezingen, in hun lied melding makend van de held, die geen belediging de stam aangedaan ongestraft laat, kan hij van die gedachte niet meer loskomen.

En wanneer dan het feestmaal van het braadspit wordt gehaald en de held sagoweer (gegiste palmwijn) te drinken krijgt, stijgt deze in gloeiende golven naar z'n hoofd. Z'n moed groeit en hij voelt zich tot alles in staat.

Maar het zijn de jonge Kebarmannen, die de laatste stoot geven tot z'n plan. In hun halfdronken brein komen gedurfde liederen op, die ze eerst mompelend, maar daarna luid schreeuwend ten beste geven, en het is telkens hetzelfde woord dat als een refrein terugkeert: zwarte steen.

Dat steekt hem en na nog een teug sagoweer wordt hij overmoedig en schreeuwt: „Ook de 'zwarte steen zal niet ongewroken blijven. Een hoofd voor een steen.”

Nu zet hij een krijgisdans in en springt in het midden van de dansvloer, die bij elke pas op en neer deint. Hij grijpt de met gekleurde bladeren versierde speer van de voordanser, stampt met de rechtervoet en begint: „Hio-hò, hio-hò, hio-hò, Kebaró, Kebaró. . . !! Hier bij ons in de Kebarbergen gaat niemand ongewroken naar 't zieleland, hio-hò, hio-hò, hio-hò!”

Dan grijpt hij met z'n rechterhand de voorste van de rij jonge mannen en vrouwen, die nu achter hem aan dansen. In slangachtige bewegingen kronkelen ze over de zwiepende dansvloer. Bij elke derde pas zetten allen zich met kracht af op de tenen; dan buigt de boombast-dansvloer zwiepend door en raakt dreunend de zware boomstammen daaronder. „Djio-hò, djio-hò-boem.” Steeds vlugger gaat het, woester wordt het tempo: „Niemand, o, niemand, o, niemand ongewroken. Kebaró, Kebaró. Mambrió, mambrió, de held, de held, djio-hò, djio-hò!” De veerpluimen wuiven, armbanden rinkelen, bonzend slaat de vloer op de onderlaag. En steeds maar weer, al maar door springt een andere voordanser met een nieuw lied in het midden, stormt voorwaarts en sleept de rij mee in wervelende vaart.

De ouderen zitten op de rustbanken aan de kant en letten op de harsfakkels. Teverdenheid staat op hun glundere gezichten, die oplichten, wanneer ze de afgebrande hars wegdrücken op een steen, waarna de toorts weer helder vlamt. Ze moedigen met luide kreten de dansers aan, schenken sagoweer en zuigen onderwijl het vuur in ettelijke rolletjes tabak, waarvan de lichtpuntjes opgloeien in de donkere hoeken.

Zo eren de Kebars de overwinnaar tot laat in de nacht.

En zo was het begin van Badesiws heldenloopbaan; dit feest was een inleiding. Want toen hij de volgende dagen met een dof gevoel in z'n hoofd wakker werd, was hij toch één ding

niet vergeten: Hij moest naar de Amberbakenmannen om de zwarte steen te wreken.

Die middag maakt hij zich klaar en de volgende morgen is hij verdwenen. Maar dit plan is lastig te volvoeren. Hoe zal hij te weten komen wie de steen in ontvangst heeft genomen? De lafaard of één uit z'n familie moet hij hebben. Hij zal daarom eerst maar eens naar de tuinen gaan, misschien ontmoet hij wel iemand, die hij een beetje kan uithoren.

Daar aangekomen begint hij luid te roepen; nu weten ze dat er een vriend op komst is. En wanneer enkele stemmen hem antwoorden, gaat hij de tuin in tussen de aanplant door, naar het huis, waar een groepje mensen om het vuur zit. Ze roosteren jonge maiskolven, en wanneer ze voor Badesiw een plaatsje ingeruimd hebben in de kring, knabbelt hij al gauw mee van de sappige vruchten.

„Is er in de Kebardorpen al bericht gekomen over de tocht naar de Karoners?” vraagt iemand Badesiw.

Deze luistert verbaasd naar deze vraag, maar weet z'n gezicht te beheersen. Met een effen stem zegt hij: „Sinds onze mannen uittrokken, hoorden we nog niets van hen.”

Hij begrijpt ineens wat er aan de hand is. Deze mannen zijn van mening, dat de hongitocht naar de Karoners nog onderweg is. Blijkbaar hebben ze dus wel iemand aangewezen en weten ze niet, dat de Kebars tevergeefs hebben gewacht. Nu moet hij te weten zien te komen wie het is.

„Welke helden hebben zich gevoegd bij mijn stamgenoten?” vraagt hij en kijkt zo onschuldig mogelijk.

„Ja,” zegt een grijsaard, „de helden betwistten elkaar het voorrecht van de witte veer, en daarom sprak het lot, opdat geen tweedracht zou ontstaan.” Dit zeggende lacht hij fijntjes, maar dat ontgaat Badesiw niet.

„En wie was de gelukkige, die mocht dingen naar de witte veer?” vraagt hij.

„Was het niet Masake van de familie Wirio, die met de

steen in z'n draagtas de vergadering der mannen verliet?" zegt de oude.

Nu weet Badesiw genoeg. Masake heeft hij vaak ontmoet, die kent hij.

„De weg naar de Karonbergen is ver," zegt hij en praat dan over allerlei andere zaken. Na een poosje staat hij op, rekt zich uit en spreekt de afscheidsgroet: „Gij blijft, ik ga."

„Ja, jij gaat," antwoorden hem de mannen. En dan daalt hij de trap af en zoekt z'n weg door de suikerrietstengels, waarvan hij een dikke met lange geledingen afkapt, in stukken hakt en in z'n tas stopt, behalve een korte stomp waarvan hij de bast met z'n hakmes schilt, en kauwend en zuigend gaat hij daarop het bos in.

Het hindert hem wel, dat hij zich nu tegen de Amberbakemensen moet keren, maar te zekerder is nu zijn plan om alléén iemand uit de familie Wirio te nemen, ja, als het kan Masake zelf. Hoe hij dat moet klaarspelen weet hij zelf nog niet. Masake zal zich natuurlijk verstopt hebben, en de anderen in de waan hebben gelaten, dat hij werkelijk met de zwarte steen op pad is gegaan. Hij zal eerst maar eens hun tuinen opzoeken. Misschien houdt Masake zich daar verborgen. Badesiw heeft de tijd; hij zal wel zien.

Het duurt enkele dagen voor hij in de omgeving van de tuinen van de Wirio's iemand te zien krijgt. Ze zijn zeker in het kustdorp of misschien wel op jacht. Geduldig wacht hij af, maar er stijgt geen rook door de dakbedekking naar buiten. Terwijl hij nog eens rondom de hele tuin sluipt, telkens even wachtend om te luisteren, hoort hij ineens voetstappen op zich afkomen. Hij kan zich niet vergissen, argeloos komt daar iemand aangelopen, die meent onbespied te zijn, want takjes kraken en bladeren ritselen.

Het is in een van de uithoeken van de tuin, waar het onkruid hoog woekert en in trossen van de bomen hangt, die de tuin begrenzen.

Vanuit z'n schuilplaats ziet hij toe, maar dan is het alsof z'n hart stil staat, want daar, maar enkele meters van hem af, gaat Masake voorbij. Hoe is het mogelijk, hij is het zelf!

Deze loopt langzaam, voorzichtiger nu alsof hij onraad merkt. Even blijft hij staan, keert zich om, maar juist op dat moment springt Badesiw te voorschijn en voor Masake de speer kan opheffen, heeft Badesiw reeds de zijne geworpen en treft hem midden in z'n borst. Masake valt, maar eer hij de genadeslag ontvangt, sist Badesiw hem iets in het oor: „De zwarte steen, waar is hij?” Met bevende vinger wijst Masake naar een donkere hoek van de tuin. Dan suist het zware hakmes door de lucht en Masake heeft met z'n leven betaald voor z'n lafheid. Met trots richt Badesiw zich op. Rondkijkende ziet hij enkele stenen liggen en ineens weet hij wat hij zal doen.

Hij zoekt een kleine zwarte uit en legt die op het lijk en daarnaast een bosje gele blaren, net als bij de echte zwarte steen. Nu zullen de Amberbakenmensen genoeg weten.

Dan gaat hij in de richting, die Masake aanwees en vindt daar onder de wortelbladen van een omgehakte boom een bivak. Blijkbaar de schuilplaats van Masake. Niet lang hoeft hij te zoeken, in een hoek ligt een draagtas, en wanneer Badesiw die optilt, merkt hij aan het gewicht, dat hij gevonden heeft, wat hij zocht.

Met de zwarte steen in z'n tas en het hoofd van Masake aan z'n gordel staat hij de volgende dag voor de tweede maal op een bergtop nabij de Kebarnederzetting en schreeuwt nu van het Noorden de overwinningskreet de vlakte in.

Weer is er feest, en wanneer Badesiw de openingsdans uitvoert, waarvan hij direct de leiding neemt, heeft hij niet de versierde speer, maar zijn parang in de opgeheven hand, en allen kunnen zien dat er bloedsporen aan kleven. Hij zingt het lied van de zwarte steen.

„Djio-hò, djio-hò. De zwarte steen keerde niet alleen terug, een slaaf nam hij mee. Voor de steen een kop djio-hò, djio-hò.”

Nog nooit schreeuwden de dansers zo uitgelaten, en werd er zoveel sagoweer gedronken. Er is geen held zo groot als Badesiw!

Hij heeft naam gemaakt. Met grote eerbied spreekt men over hem en zelfs van de kustdorpen hoort men, dat ze Badesiw prijzen, die zo zeker z'n parang bestuurde, en zo juist de veroorzaker van de dreigende vete tussen Kebars en Amberbakenmensen wist uit te kiezen.

Met ontzag wordt er over de held gesproken, die in zo korte tijd z'n derde veer kreeg en ze prijzen hem om de listige manier waarop hij er achter kwam, wie de zwarte steen had. Maar in de bergdorpen der Kebars is er onrust onder de ouden, die vrezen de Amberbakenmannen tot vijanden te krijgen. En dan moeten ze van twee kanten beducht zijn, want de wraak der Karoners zal niet op zich laten wachten.

En ook nu weer bleek het, dat ze gelijk hadden.

De naam van Badesiw, die beroemd werd, luidt een tijdperk in, waarin er grote onrust kwam over alle volkjes in de kustgebergten.

Het wordt een tijd van hevige bloedwraak over en weer. Telkens staat Badesiw klaar en z'n moed vuurt de anderen aan.

Maar het zijn niet alleen overwinningsfeesten die worden gevierd.

Wanneer de Karoners een overval doen op de afgelegen Kebartuinen, zijn er vele doden te betreuren. En een sterke arm roept de schimmen niet weer tot leven. Daarom is de rouw een blijvend iets, terwijl de overwinning is als een roes, die men van zich afschudt.

En zo gaat het dan jaren aaneen. De oorlogskreet klinkt

voortdurend door de bergen en echoot in de dalen door. De tuinen worden verwaarloosd. Niemand durft meer naar de afgelegen akkers gaan en de huizen liggen bouwvallig, scheefgezakt, omdat geen mens de moed heeft ze te bewonen en te onderhouden, uit vrees voor een overval zo ver van de dorpen.

Maar telkens weer is het Badesiw die vooraan staat, die er steeds weer op uittrekt, en terugkeert met de gesnelde koppen.

Het aantal veren in zijn haardos neemt toe, er is niemand die er zoveel heeft als hij.

En nu hij eenmaal de naam heeft móet hij wel verder. De roem stijgt hem naar het hoofd, haast acht hij zich onkwetsbaar. Zijn de grote geesten niet met hem, zodat alle vijanden hem in handen vallen? Zelf keert hij steeds ongedeerd terug. Hij staat onder hoge bescherming, fier loopt hij rond en zeventien witte veren staan als een kroon op z'n hoofd. Maar wanneer de kinderen 's avonds aan het strand spelen en ze willen niet thuiskomen nog, omdat het spel hen trekt, dan is het noemen van zijn naam voldoende. Dan hollen de kleinen naar binnen alsof hen de boze geesten op de hielen zaten.

En hoog in de bergen fluisteren de Karonmoeders de naam Badesiw en het ongehoorzame kind doet gewillig wat moeder zegt.

In de Kebardorpen echter eren ze hun held, die hen tot roekeloze daden aanzette, en hun steeds de overwinning bracht. En wanneer de kinderen hem zien aankomen, roepen ze hem toe: „Badesiw, o Badesiw,” maar als hij dichtbij komt en hen over het hoofd strijkt, is er angst in hun ogen, hoewel hun mond hem toelácht, en niemand van de kleinen loopt met hem mee. . . .

Nu is Badesiw de schrik der wouden.

HET ONDERZOEK

Op verschillende plaatsen langs de Noordkust van het grote eiland Nieuw-Guinea bevinden zich bestuursposten.

Daar wonen de mannen, die namens het Gouvernement de orde handhaven en waken voor de belangen van de bevolking.

Ieder van deze posten wordt bezet door een Bestuursambtenaar, die politiemannen tot z'n beschikking heeft. Deze kunnen de misdadigers opsporen, en ze desnoods in de gevangenis stoppen. Want die is er ook. Ze noemen die: boei. En voor de boei zijn alle Papoea's bang. Niet omdat ze het daar zo vreselijk slecht hebben en moeten werken. Dat is niet het ergste. Nee, ze zijn bang, omdat ze zo ver van hun dorpen vandaan worden gehaald en heimwee krijgen. En de heimwee eet hun lever op zeggen ze, dan smaakt hun het eten niet meer en sterven ze ver van de hunnen vandaan. Daarom is de boei gevreesd en heeft men respect voor de politiemannen. Maar deze hebben het niet gemakkelijk, want in Papoealand is het moeilijk reizen.

De hoge rotskust met de felle branding maakt het reizen per prauw gevaarlijk, en het landen soms haast onmogelijk. En wanneer ze aan land zijn, begint het pas, want de bergpaden in de uitgestrekte oerbossen zijn alleen voor de Papoea's zelf te vinden. Het zijn eenmans paadjes, over bergkammen en door moerassen. Geen enkele Papoea echter gaat vrijwillig als gids mee. Hij zal het niet in z'n hoofd halen de politiemannen in vreemd gebied te brengen, want hij en z'n stamgenoten zouden er later bloedig voor moeten boeten.

Daarom worden deze handhavers van het gezag, en de ver-

zorgers van rust en orde vaak langs vele omwegen geleid langs hun doel.

Met een ernstig gezicht laat een gids ze enkele dagen lopen over steile bergkammen en door diepe ravijnen, tot ze doodmoe en zonder hun doel bereikt te hebben, maar weer naar de kust terug willen.

Geen dorp hebben ze dan gezien, alleen maar hier en daar een eenzaam tuinhuis.

In de kustdorpen van Amberbaken heerste nu al jaren de grote onrust door koppensnellerij en slavenhandel, en de geruchten daarvan drongen ook door tot de hoofdplaats van Nieuw-Guinea: Manokwari.

Daar woonden de Assistent-Resident en de Zendelingen.

De laatsten trokken er vaak met hun prauwen op uit om het Evangelie te brengen in de kustdorpen. Zo waren ze ook al enkele malen in de Amberbakenstreek geweest. En toen de mensen daar hadden horen vertellen van de God van hemel en aarde, wilden ze daar wel meer van weten en zo kregen ze dan een goeroe, die hun vertelde van Jezus.

Ook had die goeroe een school geopend waar de kinderen konden leren lezen en schrijven.

Al dadelijk had deze gemerkt, dat de mensen niet op hun gemak waren. Maar wat er precies aan de hand was wist hij niet. Toen eens op een avond de lijkklacht werd gezongen, zonder dat hij had gehoord, dat er iemand ziek was, begon hij de mensen daarover te vragen. Heel duidelijk waren ze niet geweest in hun antwoorden, maar nu wist hij wel, dat het iets te maken had met de binnenlanders. Dagenlang kwamen de kinderen niet op school, ze hielden zich schuil bij hun ouders, en durfden niet buiten te komen.

En deze geruchten waren het die ze in Manokwari hoorden. Verbaasd kijken de Amberbakenmensen op, wanneer daar op zekere dag een kleine, witte stoomboot voor de kust ten anker gaat.

De sloep wordt neergelaten en daarin stappen vier politiemannen. De riemen worden uitgestoken en met langzame halen trekken de roeiers de boot naar de kust. Hier staan al een groepje nieuwsgierigen.

Maar met opgetrokken wenkbrauwen en vrees in het hart halen de mannen de sloep aan land. Ze zien vuurbamboe's, geweren.

Waarom of ze hier kwamen? Ja, daar zou de commandant straks wel over spreken. Of het dorpshoofd maar alvast alle mannen bij elkaar wilde roepen en vlug wat!

Met grote schrikogen komt dan het hoofd naar voren, buigt onbeholpen in de richting van de commandant en zegt: „Ja, Toean, zeker.”

Hij haast zich dan in de richting van zijn huis, en wenkt een jongen die met hem meegaat en straks met bolle wangen de tritonschelp blaast.

Op het geloei komen allen aangelopen.

De commandant gaat in de schaduw van een boom staan. Daar laat hij een tafeltje neerzetten en een stoel. Hij roept

de mannen naar zich toe, haalt een lijst met namen uit een grote map en begint die op te lezen.

„Degene, die zijn naam hoort voorlezen, moet ja zeggen,” beveelt hij.

Een beetje houterig schuiven ze naar elkaar toe, kijken met onwennige ogen naar de man met het papier.

Dan begint het. „Jamoeri?” Niemand zegt iets, allen staren voor zich uit. Tot tweemaal toe herhaalt hij de naam en eindelijk zegt Jamoeri, die vlak vooraan staat: „Ja!”

Woedend valt de commandant uit. Of ze geen oren aan hun hoofd hebben, of hebben ze er soms maiskorrels in zitten?

„Direct antwoorden.”

Iets vlotter gaat het nu wel, maar het duurt toch nog lang genoeg. Vaak moet een naam herhaald worden en soms antwoordt niemand. Er zijn ook mannen afwezig en het hoofd moet dan zeggen waar ze zijn. Hij weet dat zelf ook vaak niet precies, maar de commandant wil geen halve antwoorden en is met „Misschien” niet tevreden.

Maar dan leest hij een naam voor, waarop helemaal geen antwoord komt, ook niet wanneer hij dringend herhaalt: „Sakiro, waar is Sakiro?”

Het dorpshoofd kijkt verlegen rond en begint: „Misschien in de tuin!”

Maar nu wordt de commandant echt boos, hij moet het *zeker* weten. Allen zwijgen, want Sakiro's lichaam hebben ze samen begraven. Alleen het lichaam, want zijn hoofd hadden de Kebars meegenomen, en dat zou nu waarschijnlijk wel bruingerookt in een danshuis hangen in de bergen.

Dat kunnen ze natuurlijk niet aan de commandant vertellen, want zouden ooit de Kebars er achter komen, dat zij de politie hadden ingelicht, wat zou er dan niet kunnen gebeuren? Zouden dan niet de Kebars en Karoners samen een grote hongitocht op touw zetten en hun dorpen overvallen? Ze zwijgen en geen bedreiging doet hen de mond openen.

Later komen er nog een paar namen, waarop hetzelfde koppige staren volgt.

Dan is de lijst afgelezen en mogen de mannen naar huis. De commandant heeft evenwel al vermoedens en neemt het hoofd en enkele ouderen even apart. Het duurt lang, maar eindelijk heeft hij de mannen zover, dat ze geen uitweg meer weten te bedenken, en ook niet langer durven te zwijgen, en dan beginnen ze te spreken. En wat hij dan te horen krijgt is zó erg, dat hij er zelf van schrikt, hoewel deze rimboe-politieman heel wat gewend is in het land van koppensnellers en kannibalen.

De geruchten bleken niet overdreven, integendeel, het was veel erger dan ze vermoedden. Behalve koppensnellerij bloeide ook de slavenhandel, vooral in kinderen. Maar de daders zitten hoog in de bergen, en wat moet hij daartegen beginnen met vier man, ook al hebben die een geweer?

Toch besluit hij een verkenningstocht te maken.

VI

OP VERKENNING

De gids staat klaar, maar het is hem aan te zien, dat hij liever thuis bleef. Ze gaan de bergen in, waar ze enkele dagen rondtrekken.

's Nachts wordt er wacht gehouden, en in déze streken heeft de wacht géén last van slaap. De roep van de uil klinkt spookachtig en grote nachtvogels vliegen met plotselinge schreeuw over hun hoofden.

Het bos leeft, het ritselt in de struiken, takken schuren kreunend tegen elkaar, grote vleermuizen wapperen met hun vlerken, wanneer ze zwenkend tussen de bomen door ijlen. De wacht meent voetstappen te horen, denkt aan de koppen-

snellers die hier om hen heen wonen en die nu misschien op de loer liggen, en strak turend pogen z'n ogen het duister te doorboren.

Hij huivert en port het vuur op, zodat het in grillige vlammen oplaait; zelf gaat hij in de schaduw van een boom staan, het geweer vast in de knuisten. . . . maar de uren van de nacht trekken traag voorbij en er gebeurt niets. Wanneer ze echter heel vroeg in de morgen opbreken, klimt de commandant op een bergtop, vanwaar hij een vrij uitzicht heeft over de omgeving.

En daar ziet hij wat hij zoekt.

Tegen het groen van de helling aan de overkant stijgt een blauwig rooksiertje naar boven; daar zijn mensen.

Direct maakt hij z'n plannen. Van weerskanten zullen ze er op afgaan. Zo voorzichtig mogelijk, het geweer gereed, sluipen ze vooruit.

Bijna gelijktijdig komen ze er aan. En nu stellen ze zich op elk achter een boom en wachten. Daar voor hen ligt het kleine tuinhuis. Het duurt lang, maar wanneer ze bijna hun geduld verliezen, zien ze dat de valdeur omhoog wordt geduwd.

Een kind komt naar buiten, dribbelt vlug de boomstamtrap af en blijft daar even speurend staan, dan glipt het achter een suikerrietbosje. Even later horen ze de lichte slagen van een klein hakmes en ruist er een lange stengel tegen de grond. Dan komt het weer te voorschijn, het riet achter zich aan slepend. Nu geeft de commandant het sein en de vijf mannen springen te voorschijn, en juist terwijl de kleine met vlugge slagen de lange rietstengel in korte stukken hakt, voelt het zich van achteren vastgegrepen.

Hevig geschrokken gilt het angstig, maar zwijgt plotseling, met grote ogen starend naar de vijf in 't groen geklede mannen, die met glimmende, ijzeren bamboe's naar het huis wijzen. Dat zijn vast de donderstokken, die vuur spuwen en

iemand kunnen doden op grote afstand. Daarvan heeft ze vaak horen vertellen.

Maar nu ze dat begrijpt, gilt ze ineens met schelle kreten haar waarschuwingen in de richting van het huis.

Daar binnen klinken stemmen, er wordt geschreeuwd, en een kind begint te huilen met gierende uithalen.

Dan echter roept de commandant met z'n zware stem in de kusttaal: „Mgo sasjar! Kom naar buiten.” Het wordt ineens stil in het huis, alleen klinkt gesmoord het huilen van het kind, alsof ze het een hand voor de mond houden. Wanneer er geen antwoord komt, wenkt de commandant de gids, die nu begint te roepen, daarna kalmerend verder spreekt. Weer wachten ze, dan horen ze gestommel en wordt de deur op-

gelicht en een verschrikt mannengezicht komt te voorschijn. Wanneer dat zich direct weer wil terugtrekken, begint de gids nogmaals te praten, en nu komt de man naar buiten, gevolgd door de anderen. De commandant wenkt de mensen en lacht hen bemoedigend toe.

Het zijn twee mannen, een vrouw en drie kinderen.

Bevend en met angstige gezichten staren de kinderen naar de vreemde indringers. Ook de ouderen voelen zich niets op hun gemak. Maar dan spreekt op bevel van de commandant de gids met hen en beduidt hun, dat ze hun slaapmatten en wat proviand mee moeten nemen.

Wanneer ze dat gehaald hebben, neemt een der politiemannen hun de speren af, die hijzelf draagt. Dan gaat de gids voorop, daarachter een politiemann en dan als ganzen op een rijtje de gevangenen Kebars; de stoet wordt gesloten door de anderen, die met het geweer in de hand hen volgen, zodat ze niet kunnen ontsnappen.

Zo dalen ze de berg af en gaan in de richting van de kust. Wanneer ze daar aankomen, loopt het dorp uit om te zien wat er nu aan de hand is. Ze begrijpen er niets van, dit zijn toch niet de daders, die ze zoeken?

Maar de commandant weet best wat hij wil, en zoekt enkele tolken. Wanneer deze komen, worden de Kebars allen streng ondervraagd, maar geen van hen geeft ook maar het geringste bewijs er van, dat hij weet en begrijpt wat die vreemdeling van hen wil. Zo bereikt hij niets.

Dan legt hij het anders aan. Of ze wel weten, dat hij hen allen mee kan nemen in z'n boot, die daar op de rede ligt. Of ze wel eens gehoord hebben van de boei.

Bij het horen van dat woord verandert er iets in hun gezichten. Ze beginnen druk onder elkaar de zaak te bespreken en dan hebben ze de tolk heel veel te vertellen. De commandant luistert, straks zal het voor hem vertaald worden, maar

iets alvast verstaat hij en dat is een naam. . . . Die keert telkens weer: Badesiw.

Nu wordt de zaak duidelijk, en als straks de tolk alles uitvoerig overbrengt, knikt de commandant begrijpend.

Badesiw blijkt de man te zijn, die eigenlijk de hele zaak aan het rollen heeft gebracht. Het is een lang verhaal, maar het wordt steeds duidelijker, dat wil er ooit weer rust en vrede terugkeren in deze gebieden, Badesiw gevangen moet worden.

Hij geeft opdracht, dat een der politiemannen moet achterblijven. Hijzelf zal met de anderen teruggaan en versterking halen. De Kebars mogen echter nog niet terug naar de bergen, want ze zouden de anderen kunnen waarschuwen en dat zou het succes van de hele expeditie in gevaar brengen.

De volgende morgen stoomt het kleine bootje de baai uit, een dikke rookwolk boven de schoorsteen en een snor van bruisend schuim voor de boeg.

VII

GROTE OPSCHUDDING EN VREEMDE DINGEN

Ongeveer een week nadat het schip vertrokken is, zien de aan het strand spelende kinderen een rookpluim in de verte. De boot komt terug. Ze roepen zo hard ze kunnen: „Kapalo, kapalo!, de boot, de boot.”

Bij het horen van de kreten van de kinderen komen er velen kijken, en wanneer de boot de kleine baai binnenvaart, staat er een grote groep mensen op het strand.

Met verbaasde ogen zien ze de politiemacht aan land komen. Een groep in het bruin geklede mannen draagt de bagage.

De in roestbruine pakken gehulde sjouwers zijn de gestraf-

ten van Manokwari, die zullen dienst doen als dragers bij de patrouille en luisteren naar de naam „strapan” (gestraften). Vol ontzag kijken de kustbewoners toe, want ze zien hierin een teken van de macht van de Compagnie (Ned. Ind. Gouvernement), die van zo verschillende streken en landen hier naar het verre Papoealand zijn misdadigers stuurt om hun straf uit te dienen.

De strapans sjouwen alles naar het dorps huis, waar het wel dra vol is. De dorpsbewoners moeten brandhout brengen voor de vuren, waarboven de rijstpotten op drie stenen worden gezet. Er is veel drukte en geschreeuw. De honden, altijd hongerig, zwerven in de buurt en proberen in een onbewaakt ogenblik iets te bemachtigen van de gerookte vis, waarvan de geuren verleidelijk rondzweven.

Een hevig gejank duidt op een mislukte poging.

Lang zullen ze evenwel niet de gelegenheid hebben hun strooptochten te ondernemen, want reeds de volgende morgen breekt de patrouille op, en gaat het bos in.

Ditmaal trekken ze regelrecht de bergen in op hun doel: de Kebernederzettingen, af.

De bewoners hebben aan het groot rumoer, dat door de bossen trok, al gemerkt wat er gaande was en zijn grotendeels gevluht, zodat de politiemacht slechts enkele oude mannen en vrouwen in handen vallen.

Dit is een grote teleurstelling, want ze hadden gedacht door een omsingelende beweging het merendeel der Kebars te kunnen insluiten.

En uit wat de achtergebleven oudjes te vertellen hebben, kunnen ze niets wijs worden. Het ziet er niet rooskleurig uit, want nu zullen de vluchtenden achterhaald moeten worden en niets lijkt moeilijker dan om in deze uitgestrekte oerwouden mensen op te sporen, die allen stuk voor stuk de bergpaden beter kennen dan de achtervolgers.

Wanneer ze daar zo teleurgesteld bij elkaar staan, zien ze

vanaf hun bergtop grote rookwolken opstijgen.

Ze kijken verbaasd toe, wanneer de rookwolk eerst als een zuil naar boven trekt, en dan ineens uit elkaar waaiert, alsof iemand heftig in het vuur roert. En dit herhaalt zich zo enkele malen.

Plotseling zegt een der politiemannen: „Dat zijn rooksignalen waarmee ze elkaar waarschuwen.”

„Weet je dat zeker?” vraagt de commandant.

„Het kan onmogelijk iets anders zijn; enkele van mijn vrienden zagen het bij de Arfak-Papoea's en dat was net zo.”

„Dan er meteen op af. Mannen, we omsingelen die bergtop, elk op zijn plaats, zoals we hebben afgesproken. Voorwaarts, mars!”

Allen grijpen hun wapenen en bestormen in snel tempo de aangegeven hoogte, maar ze vinden er slechts twee mannen, die met lange, vers gekapte takken in een hevig rokend vuur staan te porren.

Ze doen eerst net of ze niet begrijpen waarom en naar wie ze worden ondervraagd, maar onder bedreiging van een geweer, geven ze toe dat ze met hun vuur hier hun stamgenoten hebben willen waarschuwen.

Ze willen of kunnen evenwel niet zeggen waar die zich bevinden, „want wij weten ook niet waarheen ze zijn gevluht, ons vuur zegt: kom niet hierheen.”

„Nu zijn we nog even ver,” zegt de commandant, „maar laten we ze maar meenemen, ze weten in elk geval meer dan wij.”

Zo worden dan de beide Kebarmannen meegevoerd, en dieper trekken ze de bergen in. Steeds meer gevangenen worden er gemaakt, maar nog is Badesiw er niet bij.

Wanneer ze zo een paar weken hebben rondgetrokken, begint de proviand snel te minderen en zijn ze wel gedwongen terug te keren naar de kust. Een grote troep gevangenen wordt meegenomen.

Aan de kust gekomen wordt er beraadslaagd wat te doen. Wat moeten ze met al die mensen beginnen? Badesiw moeten ze hebben en niet al deze lieden, die er misschien niets mee te maken hebben.

De commandant deelt hun daarom het volgende plan mee. De helft van de gevangenen zal hij hier aan de kust vasthouden en de anderen moeten het bos ingaan om Badesiw op te sporen. Komen ze niet binnen veertien nachten terug, dan worden de achtergeblevenen meegenomen naar de gevangenis van de hoofdplaats, en zal de commandant enkele politiemannen naar boven sturen om hun huizen in brand te steken.

Heftige protesten klinken op, opgewonden mannen rennen heen en weer, druk gebarend, maar de commandant heeft z'n woord gesproken en er blijft hun niets anders over dan te gehoorzamen.

Dan trekken ze tenslotte het bos in en bouwen de achterblijvers hun bivak van bladeren in het kustdorp. Rondom het terrein worden schildwachten uitgezet en zo wordt er gewacht op de dingen die komen zullen.

Overdag korten de politiemannen zich de tijd door wat in het dorp rond te lopen. Ze gaan kijken naar de pas opgerichte school, waar een Ambonese goeroe de Amberbakenkinderen leert lezen.

Ook de kleine Kebargevangenen mogen vrij rondlopen. Ze spelen tussen de huizen en staan te kijken op het schoolerf, glurend tussen de bladsteelwanden naar de platen, die aan de wanden hangen. Ze wijzen elkaar de vreemde figuren en bespreken met geheimzinnige gezichten de wonderlijke voorstellingen.

De goeroe hoort hun gefluister en gegiechel en roept hen binnen. Op het horen van die vreemde stem rennen de meesten gauw weg, maar een paar van de dappersten komen aar-

zelend over de drempel en staan schuw in een hoekje te kijken.

Ze begrijpen niets van de taal, die de goeroe gebruikt, en als deze na het vertellen bij een grote, gekleurde plaat, die voor het bord hangt, z'n ogen gaat sluiten en doorgaat met praten, en wanneer ze dan rondkijken en zien dat ook al de kinderen daar met de ogen dicht zitten, wordt het hun te benauwd en glippen ze stil de deur uit. Als dan de goeroe „amen” zegt en rondkijkt, zijn ze verdwenen.

„Waar zijn de kinderen gebleven?” vraagt hij. En Wery, het zoontje van het dorps hoofd, die z'n ogen open had gehad, zegt: „Toen u ging bidden werden ze bang, omdat wij allemaal de ogen dicht hadden.”

„Behalve jij dan zeker,” zegt de goeroe lachend en de andere kinderen lachen mee. Een beetje verlegen kijkt Wery nu toch wel, maar zegt: „Ik wilde eens zien wat ze zouden doen.” Nu, dat hadden ze graag allemaal gedaan, want de vreemde gasten genoten de belangstelling van alle dorpsbewoners.

Eens op een morgen wordt de tritonschelp geblazen en wanneer de Kebarmensen een beetje ongerust staan te kijken, onderling druk pratend over wat er nu weer zal gebeuren, zien ze tot hun verbazing alle Amberbakenmensen naar het schoolgebouw gaan. Sommigen van hen dragen kleren, wat ze een vreemd gezicht vinden. 't Zijn net vreemdelingen, nee dan zijn ze beter vertrouwd met de schaamgordel van geklopte boomschors, die de meesten nog dragen. Er niets van begrijpend kijken ze elkaar aan.

Maar dan klinkt er uit het gebouw zo'n wonderlijk geluid op, dat ineens de kinderen te hoop lopen, en gezamenlijk in de richting van het schooltje gaan. Op hun oude plaatsje gluren ze door de reten van de wand en zien de mensen zingen. Het waren de schorre keelklanken van mensen, die pas leren zingen. Maar wat ze verder te horen en te zien krijgen maakt hen niet veel wijzer.

Tegen de avond echter komt de goeroe naar hen toe en met behulp van een tolk legt hij hun alles uit.

Hij vertelt hun van de God van hemel en aarde, Manseren Allah, die alle mensen schiep en van Manseren Jezus, die op de aarde kwam en de mensen zocht om hen gelukkig te maken.

Of ze hier veel van begrepen hebben weet de goeroe niet, maar na afloop wordt er druk gepraat over de vreemdeling, die zomaar tussen hen in stond. Ook, dat hij zijn ogen dicht deed en met iemand sprak. Toen hadden ze wel even rondgekeken, maar ze hadden niemand gezien.

Hun tolk, die bleef napraten, vertelde hun, dat ze dat bidden noemden, en dat de vreemdeling sprak met de Grote Geest, die de wereld gemaakt heeft en dat hij Hem heeft gevraagd om hun hart te openen voor Zijn boodschap.

Nu daarover waren ze zo verbaasd, dat ze maar niets meer zeiden, alleen niet begrijpend het hoofd schudden.

VIII

DE HELD IN BOEIEN

Het is een lange tocht, die de Kebarmannen te maken hebben.

Alle schuilhoeken in de bergen moeten worden afgezocht. Overdag seinen ze met rooksignalen, dat hun de ogen branden van de scherpe rook van het natte hout. 's Nachts ontsteken ze helder vlammeende vuren op de bergtoppen. Maar pas na een week zijn ze op het goede spoor.

Voorzichtig naderen ze de bergtop, waarop Badesiw zich waarschijnlijk heeft verscholen.

Nu mag hij hen niet meer ontsnappen, want de tijd dringt.

Nog maar zeven nachten hebben ze, en wat zal er dan worden van hun vrouwen en kinderen, wanneer de vreemdeling zijn bedreiging uitvoert?

Badesiw heeft echter ook iets gemerkt, hij heeft de rooksignalen wel gezien en weet nu dat de Kebarmannen hem zoeken.

Woedend wordt hij, wanneer hij denkt aan alles wat hij voor hen heeft gedaan, en hoe vaak hij wel niet z'n leven voor hen op het spel zette.

Toen hadden ze hem als een held geëerd en hem feestelijk ingehaald, en nu zullen ze hem vangen en zal hij weggevoerd worden.

Maar stil, wat hoort hij daar?

Door de dalen klinken de echo's van een roepende stem. Scherp luistert hij.

Zo roepen de bergmensen elkaar toe en hij kent dat.

Telkens weer herhalen ze hetzelfde, maar elke keer wordt een volgend woord met diepe keelklank lang aanhoudend uitgeroepen.

Nu heeft hij begrepen wat ze te zeggen hebben. Ze willen met hem praten en hij moet niet vluchten, ze zullen hem niets doen en zonder speren naar boven komen.

Wat moet hij doen? Hij kan z'n stamgenoten wel vertrouwen, maar hij heeft hen bespied toen ze tussen de vreemdelingen in naar de kust werden gebracht. En waarom kwamen er maar zo weinig terug? Nee, hij vertrouwt de vreemdelingen niet, maar zou toch graag weten wat die daar beneden nu te zeggen hebben. Daarom loopt hij naar de rand van de bergtop en roept z'n antwoord naar beneden: „Kom maar, o, kom maar.”

Even later kraken de takken en komen een paar mannen naar boven. Samen lopen ze naar Badesiws schuilplaats, een diepe grot onder de laag hangende takken van een bomen-groep.

„Gaaf zitten,” zegt hij en spreidt z'n mat voor hen uit. Bezorgde gezichten ziet hij dan, en het valt hem op, dat ze hem niet aankijken. Wat, schamen ze zich voor de boodschap, die ze te brengen hebben?

„Spreekt,” zegt hij, „opdat ik hoor waar de mijnen zijn en ik hun plannen weet.”

„O, zoon der bergen, wij zullen spreken, maar weet, dat het niet òns hart en ònze mond zijn.”

Badesiw trekt z'n wenkbrauwen samen en kijkt starend voor zich uit, maar zegt dan: „Goed of kwaad, spreekt!”

„Weet dan, dat velen onzer vrouwen en kinderen aan de kust zijn. En het zijn de donderstokken van de vreemdelingen, die hun beletten ons te volgen. Ook zij, die jou eens op de heup droeg, is daar.”

Heel uitvoerig vertellen ze hem dan wat er is gebeurd. Hoe vele families gevangen zijn genomen en dat ze nu worden vastgehouden aan de kust, en ook welke opdracht zij gekregen hebben, die hier nu voor hem zitten, en wat er zal gebeuren wanneer hij niet met hen meegaat nu.

Onder het vertellen luistert Badesiw opgewonden. Hij springt overeind en slaat zich met de gebalde vuist in de handpalm, wanneer hij hoort hoe ook z'n moeder en familie meegenomen werden. Maar dan gaat hij weer zitten en denkt na, springt plotseling weer op en schreeuwt hun toe: „Waarom hebben jullie die paar vreemdelingen niet in zee gejaagd? Waar is de kracht uwer armen en de moed, die overwinnaars maakt? Laten we nu gaan en het nog doen.”

Met fonkelende ogen staat hij voor hen.

Nú moeten ze gaan en hij, Badesiw, zal hen aanvoeren. Ze zullen laten zien waartoe de Kebars in staat zijn en met de koppen der politiemannen zullen ze zich terugtrekken in de bossen, waar geen vreemdeling hen ooit zal bereiken. Voor goed zal het uit zijn met de macht der groene mannen.

„Hun donderstokken zullen de onze zijn en daarmee zullen we de Karoners op een afstand houden.”

De ouderen schudden het hoofd: „Mijn zoon, de kracht der ijzeren bamboe's die donderen en vuur spuwen verlamt onze arm.”

Heeft hij de tientallen mannen gezien en weet hij dat er honderden zullen komen, wanneer ze zouden doen wat hij wilde?

Is hij dan vergeten, dat de vrouwen en kinderen in de macht der vreemdelingen zijn, en wat het betekent, wanneer die allen meegenomen zullen worden naar het stamdorp der witmensen? En hebben zijn oren niet gehoord het woord dat ze hem brachten van de vreemdelingen over hun huizen en tuinen, die verbrand en verwoest zullen worden?

Hierop weet hij niets te zeggen, maar die nacht slaapt hij niet. De volgende morgen ligt hij nog op z'n slaapmat en nu weten de mannen dat hij met hen mee zal gaan.

Er wordt ook niet meer over gesproken, maar wanneer ze zich klaar maken om te gaan, sluit hij zich aan bij de groep. Zo trekken ze de bergen over, en ze moeten haast maken, willen ze binnen de afgesproken tijd daar zijn.

Juist een dag voor de afgesproken tijd bereiken ze de kust. Reeds van ver hebben ze hun komst aangekondigd en vanuit hun laatste nachtverblijf vuurseinen gegeven aan hun stamgenoten beneden.

Wanneer ze dan in de verte de zee zien, komen ook reeds de politiemannen hen tegemoet.

Badesiw ziet hen komen en heeft even moeite om kalm te blijven, maar loopt dan rustig door.

De politiemannen echter zijn in spanning, willen weten of ze de gevangene bij zich hebben, en wanneer de oudste der Kebarmannen zegt, dat ze hem meegebracht hebben, omsingelen ze vlug de hele groep.

En dan staan de mannen in uniform vlak voor Badesiw en

grijpen hem ruw aan. Even flikkert er iets in diens ogen, en hij grijpt naar z'n hakmes. Maar op 'tzelfde ogenblik krijgt hij een geduchte slag op z'n arm en werpen drie, vier groene mannen zich op hem.

Dan klikken de sloten der stalen handboeien rond zijn polsen. Vol woede rukt hij er aan, maar dan komt een gevoel van grote machteloosheid over hem. Dit is tevergeefs.

En dan blijft hij met een neergeslagen blik en gebogen hoofd staan.

De politiemannen nemen hem tussen zich in en lopen in de richting van het dorp.

Badesiw, de held, is een gevangene.

IX

ALLEEN ACHTERGEBLEVEN

Door twee oppassers bewaakt, zit Badesiw in het dorps huis.

Hij kan zich maar niet indenken, dat hij nu een gevangene is, en niet meer kan lopen waar hij wil. En wat zullen ze straks met hem gaan doen?

Een grote wrok is er in z'n hart over die laffe politiemannen, die niet in staat waren hem te vangen, maar hem met stompen en duwen hierheen gebracht hebben. Zouden ze hem ooit gekregen hebben, wanneer hij niet vrijwillig met z'n stamgenoten was meegegaan?

Was het niet geweest om hen te redden uit de handen van deze vreemdelingen, dan,

dan . . . boosaardige plannen spoken er door z'n hoofd. Doch elke keer, wanneer hij de politiemannen ziet, wordt z'n moed verlamd door het weten, dat een ijzeren bamboe meer macht heeft dan een speer, ja dan honderd speren. Maar al heeft Badesiw zich ook moeten overgeven, een verslagene is hij niet.

Het geroezemoes van vele stemmen dringt tot hem door. De Kebars hebben grote vuren aangestoken waarbij ze zich warmen. De koude berglucht strijkt in de avond over de kustvlakte; Badesiw mist z'n vuurtje en de nacht is lang. Dan komen ineens al de Kebarmensen op het pleintje voor het dorpshuis bijeen. Hij kan ze niet zien, maar hoort hoe ze bij elkaar worden geroepen.

De commandant van de politie wil hen toespreken. Na veel geschreeuw van: „Stilte, stil dan toch,” zwijgen ze eindelijk en staan schutterig verlegen te kijken in het licht van een petroleumlantaarn, die naast de commandant op een tafeltje staat.

„Mannen van Kebar, vrouwen en kinderen,” zo begint hij. „Lange tijd zijn jullie bergen het toneel geweest van oorlog en bloedvergieten. Jullie hadden geen rust in je huizen en geen macht meer in je armen om jullie tuinen te verzorgen. Want alléén waar rust en orde heersen, kunnen mensen leven. Maar wie zal de orde handhaven, wanneer er geen sterke arm is, die de misdadigers straft en de bevolking beschermt?” Hier stopt hij even en laat het zo pas gezegde vertalen, en vraagt of ze hem begrijpen. Ze knikken.

„Nu dan, die sterke arm heeft de Compagnie, het Gouvernement. De Compagnie is als een vader, die orde handhaaft in z'n gezin, de kwaden straft en de goeden beloont. En jullie hebt getoond, door Badesiw naar de kust te brengen, dat jullie daarin wilt samenwerken met het Gouvernement. Daarom mogen jullie morgen allen, behalve een paar mannen, die ik nog iets wil vragen, terug naar jullie dorpen in

de bergen. Maar bedenkt, dat de arm van de Compagnie lang is. Wanneer er weer koppen gesneld worden, dan komt er een schip groter dan er nu geweest is, dan zullen nog meer politiemannen aan land komen.

Gaat dus terug, leeft in vrede, bouwt de huizen op en werkt in de tuinen.

Badesiw zal zijn straf niet ontgaan, maar om te tonen, dat de Compagnie het goed met jullie meent, zullen alle mannen nu een stuk tabak ontvangen."

Nadat ook dit vertaald is, stijgt het geroezemoes rumoeriger dan ooit op. Een verward koor van roerige stemmen gonst op en het wordt nog een toer de tabak eerlijk verdeeld te krijgen. Als uitgelaten kinderen verdringen ze zich om het tafeltje. Maar dan trekken ze af naar hun kampvuren, gelukkig glunderend met een stuk zwarte Javatabak in hun handen.

Reeds vroeg de volgende morgen worden de vuren weer opgerakeld.

Het is nog nacht, maar de hanen hebben met langgerekte hals al voor de derde maal de tijd aangegeven, en nu weten de mensen, dat de dageraad niet lang meer op zich zal laten wachten.

In het donker van de nanacht schuilen de wakker geworden mensen dicht bij de vuren, waar de honden uit de warme as moesten weggejaagd worden. De meesten lopen nog met hun boomschorsdeken om de schouders. De nachtwind is kil en pas als de vuren helder vlammen, worden de dekens opgevouwen.

In de huizen van het dorp blijft het nog een poos rustig, maar in het Kebarkamp is alles vol leven en beweging.

Er wordt mais geroosterd en er worden aardvruchten gepoft: proviand voor de reis. Kinderen helpen mee de verbrande dekbladeren van de maiskolven af te halen, en dan verspreidt zich een doordringende geur, die aan vanille en gebak doet

denken. Hierdoor worden alle kinderen klaar wakker en komen met de ogen hun deel vragen. Weldra zitten ze in kleine groepjes te eten.

Op de heerlijke geur komen alle schurftige viervoeters van het dorp af. Met moeite zijn ze weg te houden, ze snuffelen rond en maken steeds kleinere kringen om de etende Kebars. Jankend springen ze terug wanneer ze een tik op de kop krijgen.

Wanneer de maaltijd is afgelopen, wordt de rest in de slaapmatten gestoken voor onderweg, bamboekokertjes worden met drinkwater gevuld, en wanneer de zon opkomt, trekken ze achter elkaar lopend over het pad, dat naar hun bergen voert. In de verte lijkt het net een donkere rups wanneer ze nog even op de gladde heuvel, tussen het hoge gras, te voorschijn komen. Maar de rups kruipt in de richting van het bos en even later zijn ze daarin verdwenen.

De enkele Kebars, die achter moesten blijven, worden kort daarna geroepen en staan daar voor de commandant, die met een groot papier voor zich achter een tafeltje zit, dat onder een boom is neergezet.

Ze hangen er wat landerig bij, deze achtergeblevenen. Liever waren ze met de anderen mee het bos ingegaan. Wat wil deze vreemdeling nu nog van hen?

Ze hurken op de grond, trekken nadenkend aan hun roker-tje, blazen bedachtzaam de rook voor zich uit. Een paar van hen staan voor het tafeltje en worden ondervraagd.

Alles wat ze weten van Badesiw moeten ze vertellen. Dat gaat niet vlot. Soms worden ze afgesnauwd, omdat ze niet vlug genoeg antwoorden, dan weer begrijpt de tolk niet wat de vreemde heer wil, en zo duurt het uren, en de mensen worden moe.

Ze staan onbewogen voor zich uit te staren, ze kunnen niet meer denken.

Wat wil die man toch?

Maar toch komt de commandant zo bij stukjes en beetjes heel wat te weten. Het wordt een heel verhaal, waarvan hij telkens aantekening houdt, zodat tenslotte het grote, witte vel papier vol met zwarte tekenjes staat.

Vol verbazing luisteren ze toe, wanneer de commandant daarna hun eigen woorden weer van die zwarte krabbeltjes afleest.

Wanneer hij met iemand klaar is, leest hij 't geschrevene voor en dan moeten ze zeggen of het waar is wat ze hebben verteld. Wanneer ze dan zeggen, dat het alles werkelijk zo is als ze het verteld hebben, neemt de commandant hun duim beet, smeert daar met de kurk van de inktpot wat inkt op, en drukt de duim dan op het papier. Daar staat dan de grote, zwarte duimafdruk.

„Dat is jullie handtekening,” zegt hij, „omdat jullie niet kunnen schrijven.” „Hm, hm, ja,” zeggen ze, zonder te begrijpen wat er gezegd wordt.

't Duurt lang voor allen ondervraagd zijn, en wanneer eindelijk de commandant met een moe gebaar al de processen-verbaal bij elkaar in een map doet, staat de zon al bijna recht boven hen.

Opgelucht halen de Kebarmannen gauw hun spullen bij elkaar. Op het erf van het dorps hoofd eten ze nog een paar koude, gepofte knollen en antwoorden met volle monden op enkele vragen, die het hoofd hun stelt.

„Gaan jullie meteen terug?”

„Ja direct, de onzen zullen een bivak opslaan bij de waterval en wij lopen door en voor de maan opkomt, zullen we bij hen zijn,” zegt een van hen.

Dan slingeren ze hun tassen op de ene schouder, hangen de slaapmat over de andere, en met de speer in de rechterhand lopen ze achter elkaar het bospad op.

Hun makkers hebben een voorsprong van vele uren, maar daarom haasten ze zich toch niet, ze halen ze wel in. In een

kalme pas trekken ze de bergen tegemoet, opgelucht dat ze er nu af zijn, moe in hun hoofd van al die vragen.

Even nog kijken ze in de richting van het dorpshuis waar Badesiw gevangen zit, maar dan zien ze met een ondoorgrondelijke blik voor zich.

Zo pas was een van hen nog naar hem toegegaan. De politie moest mee. Hij had Badesiw zwijgend een rol tabak toegeschoven, en zonder op te zien had deze de rol naast zich neergelegd.

Hij wist ook niet wat hij tegen hem moest zeggen, zo met een vreemdeling er bij, daarom was hij maar gauw weggegaan.

„Jij blijft, wij gaan,” had hij gezegd, maar de anders zo onschuldig klinkende groet had ditmaal een bittere betekenis. Nauwelijks hoorbaar sprak dan ook Badesiw zijn wedergroet: „Ja, jullie gaan,” maar z'n starende ogen keken recht voor zich uit naar de blauwe bergen in de verte, die door de open deur net te zien waren.

Hieraan denken de mannen, wanneer ze tussen muren van groen lopen en door klaterende beekjes waden.

Op de rede voor het dorp, in de kleine, blauwe baai, ligt het stoomscheepje te wiegen op de lange deining van de grote Oceaan. Twee matrozen stappen in de sloep en roeien met langzame slagen van de grote, onbehouwen riemen naar de wal.

In de sloep zit ook de kapitein van het scheepje. De commandant van de politie heeft hem laten roepen, ze moeten iets bespreken.

Wanneer het bootje het strand raakt, helpen enkele nieuwsgierigen en schurend wordt het een eindje hoger opgetrokken, zodat de kapitein droog aan land kan komen. Met een ferme sprong belandt hij op het zand, beent dan met lange

passen naar het dorps huis, waar op de open voorgalerij de commandant al op hem wacht.

„Ga zitten, kapitein, steek eens op.”

De kapitein zet zich breeduit neer in een linnen vouwstoel, trekt vuur in een sigaret, en puft een rookwolk voor zich uit.

„Ja, wat prachtig niet, dat we de grote koppensneller nu toch nog te pakken hebben. Nee, alleen zouden we die nooit gekregen hebben, geloof dat maar,” zegt de commandant.

„Ja, ik mag u geloof ik wel gelukwensen met uw vangst, maar eh, ziet hij er nogal gevaarlijk uit?”

„Nee, hoor, dat valt best mee, hij doet geen mond open. Net of hij geen tien kan tellen, maar houd hem in de gaten. Hij heeft maar liefst zeventien witte veren.”

De kapitein, die nog niet zolang in deze streken verkeert,

trekt niet begrijpend zijn wenkbrauwen op: „Wat wil dat zeggen, commandant?”

„O, dat is waar ook, u is hier nog niet zo lang, maar eh, kijk eens. Die lui daar in de bergen en ook verderop langs het strand, voorzover ik weet, geven daarmee aan, hoeveel koppen iemand gesneld heeft, begrijpt u? Voor elke kop een veer. Ik geloof, dat ze die bij feestelijke gelegenheden in het haar mogen steken. Zoveel als een ridderorde dus.”

„Juist, juist, dus dan heeft die eh . . . Basedow” — „Badesiw heet hij,” — „nou die Badesiw dan, dus zeventien mensen naar de andere wereld geholpen?”

„Zo is het, ja, hij is een held in zijn soort, geloof dat maar, echt iemand, die in aanmerking zou komen voor de Papoese Willemsorde,” lacht de commandant.

Maar de kapitein vindt dat niets om te lachen, kijkt nadenkend voor zich uit. „Zeventien,” zegt hij nog eens met nadruk.

„Maar eh, zeg eens, dat is waar ook, hoe moet dat met het transport aan boord? Kunnen we hem ergens opsluiten?” vraagt de commandant.

„Aan boord opsluiten? Nee, dat zal niet gaan, daar hebben we geen gelegenheid voor, maar kan hij geen extra boeien of zo aankrijgen?”

„Ja, dat zal dan wel moeten, maar enfin, dan zullen we hem de voeten ook binden, met een lang tussenstuk, dat hij zich goed kan bewegen. Bovendien, dat moet u niet vergeten, het is een bergpapoea, en die lui kunnen niet zwemmen. We behoeven dus niet bang te zijn, dat hij overboord zal springen.”

„Nee, dat wel niet,” zegt aarzelend de scheepsman, „maar — eh, kan hij zijn handen vrij bewegen, ik bedoel — eh, hij moet natuurlijk geen mes of zo in handen kunnen krijgen.”

„Welnee, maar hij wordt toch ook bewaakt, maakt u zich maar geen zorgen, ik zou zeggen, zoek maar vast een stevig eindje touw,” zegt lachend de commandant. „Maar nu ter

zake, wanneer kunnen we vertrekken?"

De kapitein kijkt op zijn horloge, rekt in gedachten even, en zegt dan: „Het spijt me, maar dat gaat vandaag niet meer. Er is tussen dit dorp en Manokwari geen goede ankerplaats, voor donker kunnen we Manokwari niet meer bereiken, en in dit jaargetijde varen we liever niet 's nachts hier langs de Noordkust. Er zijn hier geen vuurtorens, dus eh. . . .”

Dat is een erge tegenvaller voor de commandant. Nu zullen ze hier nog een nacht moeten blijven. En de meeste mensen hadden al hun spullen ingepakt.

Zodra echter bekend wordt, dat ze hier nog zullen overnachten, maken de politiemannen hun slaapmatten meteen weer los, bevelen de strapans de zaken voor de nacht weer in orde te maken. Hun kan 't niet veel schelen waar ze zijn. Ze dreutelen wat door het dorp en proberen nog wat vruchten, kippen en bananen te kopen. Die zijn schaars op de hoofdplaats.

Gehurkt zitten ze af te dingen op de gevraagde prijzen, of maken een praatje met de schoolgoeroe, die evenals de meesten van hen, ook een Ambonees is.

X

TOEN DE WACHTERS SLIEPEN

Met de handboeien om zit Badesiw in het dorps huis. Hij zit daar alleen. Voor en achter het huis zijn wachten opgesteld, maar die maken het zich gemakkelijk. Wanneer de commandant niet in de buurt is, gaan ze er bij zitten, steken een strootje op en praten onder elkaar.

Badesiw verstaat niets van wat ze zeggen, maar door de open deur over de schouders van de bewakers heen, kan hij de

bergen zien in de verte, en daarheen gaan zijn gedachten. Aan de vele stemmen deze morgen hoorde hij, dat zijn stamgenoten naar hun bergdorpen terugkeerden. Ze zijn niet meer naar hem gaan kijken, de gezichten van de wacht stonden streng. Maar hij hoorde de bekende geluiden, ving nu en dan een woord op, en wist hoe blij ze waren, dat ze weer naar hun tuinen mochten terugkeren.

De paar mannen die achterbleven en nog even bij hem zijn geweest, zijn nu ook vertrokken. Hij is dus de enige die meegenomen zal worden op de boot. Maar zijn mensen zijn vrij. Vanavond zullen ze hun kamp opslaan ergens in de eerste bergenreeks, misschien bij de waterval, schat hij.

Ze zullen samen zitten praten over wat ze hebben beleefd, en hoe ze nu weer vrij zijn. Dan zullen ze zijn naam ook noemen. En zullen ze hem niet prijzen, omdat hij, door zich over te geven, die vrijheid heeft bewerkt?

Een trots gevoel doorstroomt hem, en daardoor vergeet hij, dat het ook door zijn schuld is geweest, dat ze als gevangenen naar de kust zijn gedreven.

Hij krijgt heimwee naar de blauwe bergen, en voelt zich alleen en verlaten.

Wat zal er nu met hem gebeuren? Zullen ze hem straffen? Maar hoe dan? En wanneer hij denkt aan de verhalen over anderen, die in handen der vreemdelingen vielen, die gestraft werden, en naar verre oorden over zee werden gevoerd, waarvan sommigen nooit terugkeerden, dan krijgt hij angst voor wat gaat komen.

Hij wordt bang, Badesiw, de held. Hij denkt aan een mogelijkheid om te ontkomen aan die dreigende toekomst. Zijn stamgenoten zijn nu veilig de bergen in, die zijn vrij. Kon hij maar ontvluchten.

Maar dan kijkt hij naar zijn geboeide handen, naar de politiemannen daar voor de deur, en naar de beide geweren, en

moedeloos staart hij voor zich uit. Hij bekijkt zijn boeien nog eens nauwkeurig. Twee stalen beugels, om elke pols één, waartussen een korte ketting. Net lang genoeg om te kunnen eten, al moet het dan met twee handen tegelijk. Hij probeert een beugel over zijn hand te schuiven, maar geeft het na een poos op; ze sluiten te precies, zo komt hij er nooit.

Maar dan, terwijl zijn ogen door het huis dwalen, kijkt hij naar de vloer, gemaakt van stevige handbrede latten, die met een paar vingers tussenruimte op de zwaardere balken daaronder liggen.

Zijn ogen volgen de rotantouwen waarmee ze zijn vastgebonden om de balken. En dan ineens schokt er iets door hem heen. Die vloer zit niet zo èrg goed vastgebonden. De rotan zou los te maken zijn. Wanneer dat zou lukken, dan . . . ? En dan kijkt hij nauwkeuriger en berekent hoevéél latten er losgemaakt moeten worden om hem door te laten. Vier, telt hij, ja, dan zou het wel lukken, maar viér latten scheiden hem van de vrijheid! Door zo'n spleet kan hij zich best laten zakken onder het paalhuis.

Hij kijkt eens naar de politiemannen, maar die letten niet op hem, die zitten te roken en te praten.

Schuin door z'n ooghoeken kijkend neemt Badesiw nu alles precies op. Hij ziet dat er onder de lange vloerlatten vier balken liggen. De rotan in het midden is los, die is er helemaal af. De beide einden zitten goed vast, maar ook de derde verbinding is niet stevig. Met één stuk rotan, dat telkens onder de vloerbalk is doorgehaald, en dan weer om de volgende lat is getrokken, zit alles vast. Wanneer hij de rotan aan 't eind kan losmaken, liggen alle latten ineens los, dan even duwen en ze schuiven opzij. Als dat eens lukte. Hij schuift een beetje in de richting van die verbindingen — niemand merkt iets — nog iets verder, en hij zit er boven op. Even kijken wat de politiemannen doen, nee, ze letten niet op hem.

Met een scherpe nagel begint hij dan de rotan door te zagen, de ogen strak gericht op z'n bewakers. Het duurt lang, want rotan is taai, maar eindelijk, daar heeft hij hem door. Vlug schuift hij de losgewerkte einden door de spleten naar beneden, trekt dan door. Nog merken ze niets. Ziezo, die zijn los. Maar dan komt het moeilijkste. Hij moet nu naar het einde van de latten ruim een meter verder. Ongemerkt schuift hij over de vloer in die richting, zó voorzichtig en langzaam, dat het haast niet te zien is, dat hij van plaats verandert.

Tegen de avond komt de nieuwe wacht. Met de aftredende politie staan ze te lachen en te praten, niemand let op Badesiw en deze draait zich nu ongemerkt om, zodat hij met de rug naar hen toe zit. En wanneer de schaduwen dieper worden en het in de hoeken van het huis al helemaal donker is, gaat hij liggen op zijn zij, precies op de rotan-verbindingen, en zo de handen voor zijn buik, begint hij opnieuw. Deze rotan is dik en zwaar, maar de nacht is lang.

De schildwachten hebben het druk samen. Ze scharrelen met wat brandhout en steken een vuurtje aan om de muskieten te verjagen; rook dwarrelt door het huis. De stemmen van spelende kinderen klinken van buiten af, af en toe wordt er geroepen en maakt een vader of moeder een eind aan het spel. Dan wordt het langzamerhand stil in het dorp.

't Wordt later.

Badesiw doet alsof hij slaapt, maar hij heeft de rotan al doorgepeuterd. Nu ligt alles los en hij wacht.

Vanuit het dorp klinkt nog een enkel stemgeluid, nu en dan blaft een hond, verwoed vechten een paar magere scharminkels bij het vuur van de politiemannen, daarna is de stilte nog dieper en ruist de branding in de verte als een zacht gebrom.

De bewakers krijgen slaap, gapen luidruchtig met wijd open mond en rekken zich uit met zwaaiende armen.

Maar wanneer alle mensengeluiden ophouden, en de zee een grommende alleenspraak houdt tegen het witte strand, zakken ze de een na de ander scheef tegen de wand. Daarna snurkt de grootste, en z'n makker haalt zo diep en rustig adem, alsof hij op z'n slaapmat lag en niet op wacht stond bij een beruchte koppensneller.

Hierop heeft Badesiw gewacht. Hij draait zich nu op de andere zijde, zodat hij in de richting van de wacht kan kijken. Het vuur is bijna uitgedoofd, maar bij de rossige schijn van het nasmeulende hout, ziet hij vaag hun omtrekken. Scherp blijft hij luisteren naar hun ademhaling.

Nu trekt hij aan de losse rotan, haalt die geruisloos onder de latten door; één lat ligt nu helemaal los. Verder trekt hij en schuift de rotan langzaam om de tweede lat heen; vlugger nu trekt hij door.

Maar ineens kraakt daar de wand, een harde bons volgt en uit de richting van de bewakers klinkt een stem. Stijf van schrik laat Badesiw de rotan los, en houdt z'n adem in; nu is hij verloren!

Er gebeurt echter niets; de politieman, die praatte in z'n slaap, draait zich met veel gerucht nog eens om, en even later snorkt hij weer. Dan gaat Badesiw verder, haastig werkt hij nu door, trekt het touw van de derde en vierde lat. . . .

Nu liggen ze los.

Eén voor één legt hij ze opzij, zodat ze schuin over elkaar heen komen te liggen; steeds breder wordt de spleet. Nu kan hij er door.

Even nog luistert hij of alles veilig is, maar het diepe, zagende geluid van de slapers zegt hem, dat het in orde is. Dan laat hij één voor één z'n benen zakken, schuift wat naar voren, laat zich op de ellebogen neer en glipt zo door de brede spleet naar beneden onder het huis, dan loopt hij tastend langs de palen en staat op het erf. Vlug achter de struiken, dan onder de bomen door het erf af, dwars over de weg, en dan gauw

tussen de huizen door naar de achterkant van het dorp, en daar staat hij dan voor de open vlakte met het bospad voor zich; hij is vrij.

De nacht is donker, maar de sterren flonkeren helder boven z'n hoofd, hij kan het pad goed zien. Op z'n tenen lopend, zo vlug hij kan, gaat hij er van door. Eenmaal ver genoeg weg, zet hij het op een lopen. Z'n handboeien rinkelen, z'n hart klopt hem tegen de keel, maar hij houdt vol.

Nu is hij aan de rand van het bos, moet voorzichtiger lopen, opdat hij niet over de boomwortels struikelt hier in het donker. Maar nu wordt hij ook kalmer. Hier zijn geen honden meer die hem door hun geblaf kunnen verraden, en daarom gaat hij even zitten. Hij hijgt, maar gunt zich niet lang de tijd. Nu zijn ogen wat gewend zijn aan het donker begint hij weer te lopen, voort moet hij zo vlug hij kan.

Hij kan nog een heel eind het bos in komen voor het dag wordt. Want de maan komt op, en nu weet hij, dat het on-

geveer middernacht is. Het duurt nog lang voor de morgen aanbreekt.

Steeds dieper gaat hij het bos in. Nu is hij op bekend terrein, en slaat na een poos een zijpad in en verdwijnt in het dichte geboomte van een diep keteldal.

In de nanacht wordt de wacht afgelost. Een lantaarn dwaalt door het dorp, gedragen door de nieuwe wacht. Nu komen ze bij het dorps huis, heffen de lantaarn hoog op, maar die beschijnt twee slapende wachten.

Ruw worden ze gewekt: „Hé, stommerds, wordt wakker, ajo, is me dat waken?” Dan kijken ze in de holle woonruimte waar de gevangene moet zitten.

„Waar zit die vent?” en ze stappen binnen.

„Nou, waar is die man dan?”

„Daar in de hoek.”

„Welke hoek?”

„Kijk daar,” zegt de wacht, maar z'n uitgestoken vinger wordt onzeker, want waar hij wijst is een grote spleet in de vloer. De gevangene is verdwenen!

Nu beginnen ze te schreeuwen, slaan alarm, en dan duurt het niet lang of het hele dorp komt er aan te pas, de politie-mannen voorop. De wakker gemaakte commandant staat er wit van woede bij.

Veel geschreeuw en gevloek, hondengeblaf en nijdige mensen, maar Badesiw is weg, opgeslokt door het oerwoud.

Wat moeten ze nu beginnen? De commandant heeft wel geschreeuwd, dat ze de vluchteling direct achterna moeten, en heeft reeds bevel daartoe gegeven, maar ze zien wel in dat het dwaasheid is, en daarom wordt besloten eerst de dag af te wachten.

Wanneer ze zich dan echter willen klaar maken voor de achtervolging, steekt de mededeling van de proviandmeester, dat er geen voorraden meer zijn, een spaak in 't wiel.

Bovendien heeft Badesiw een voorsprong, die heel moeilijk is in te halen. Dus een tochtje van een paar uren wordt het zeker niet, en wat wil men zonder voedsel in het onmetelijke bos?

En zo gebeurt het dan dat een woedende politiemacht zich inscheept; de wachters, die geslapen hebben, kijken diep ongelukkig; ze weten, dat ze hun straf niet zullen ontlopen. Natuurlijk werden er direct weer plannen gemaakt om de zaak tot een goed einde te brengen. Maar toen ze in de hoofdplaats aankwamen, waar ze niet al te vriendelijk werden ontvangen, was er juist bericht gekomen van het Zuiden, dat daar een oorlog was uitgebroken tussen twee stammen en er dringend om hulp werd verzocht.

Zo trok dan de politiemacht naar het Zuiden en was de aandacht van Badesiw afgeleid. Het zou maanden en maanden duren, voor er weer over hem zou worden gesproken.

XI

HET GROTE PLAN

In het kustdorp is de rust weergekeerd. Het waren spannende dagen geweest voor de schoolkinderen. De Kebarmensen, die door het dorp slenterden, kwamen ook telkens naar de school kijken. 't Was moeilijk om te blijven luisteren naar de goeroe, wanneer je net met je vriendje zat te giechelen, omdat je zag, dat door de reten van de bladsteelwand enkele paren nieuwsgierige ogen naar binnen gluurden.

Soms had de goeroe de Kebarmensen moeten vragen niet zo hard te praten, want door de dunne schoolwand heen klonken hun stemmen zo hard, dat hij zich nauwelijks verstaanbaar kon maken.

Wanneer het schooluur was afgelopen, holden de kinderen zo hard ze konden naar buiten om te gaan kijken naar de Kebarkampvuren.

Ze brachten brandhout en water en kregen soms een heerlijke, geroosterde maiskolf, waar je zo lekker van kunt knabbelen.

Op een morgen, nadat de lessen waren afgelopen, zei de goeroe: „Wie weet wat voor groot feest we over een paar maanden gaan vieren?”

Even keken de kinderen nadenkend voor zich uit, maar toen staken er enkelen hun vinger op, gretig om te antwoorden.

„Kijk eens wat een vingers, nu, dat valt me mee, hoor; zeg jij het dan maar eens, Wery.”

„Het feest van de lichtboom, Toean goeroe.”

„Goed zo, en waarom vieren we dat feest?”

„Omdat de Here Jezus geboren is.”

„Goed, maar nu moet ik jullie nog één ding vragen, misschien begrijpen jullie mijn bedoeling dan. Voor wie kwam Toean Jezus op aarde?”

„Voor alle mensen,” antwoordt nogmaals Wery, het zoontje van het dorpshoofd.

„Dat is een goed antwoord, Wery. Toean Jezus kwam op aarde voor alle mensen, ook voor de Kebars en de Karoners, nietwaar?”

Nu de goeroe dat zegt, glimlachen de kinderen; natuurlijk is dat waar.

Toen de Kebars in het dorp waren, heeft de goeroe ook elke morgen in de klas voor hen gebeden en voor hun kinderen.

„Welnu,” zei de goeroe, „we kunnen niet alleen bidden voor de Kebars, maar we kunnen ook iets voor hen doen. Ik heb een plan.”

Hierop kijken alle kinderen nieuwsgierig. Een plan, wat voor plan dan?

„Kijk, we moesten over een paar maanden eens een heel

grote lichtboom maken en dan willen we de Kebars en ook de Karoners vragen of ze komen. De Karoners zijn moeilijk te bereiken, maar daarom moeten we ook de ouderen er in betrekken. Weet je wat, Wery, jij moest maar eens met je vader de zaak bepraten, dan weet hij er vast van af. Samen met alle grote mensen zullen we dan hier in de school eens bespreken hoe dat het beste kan. Vinden jullie dat geen mooi plan?"

„Ja, ja,” riepen ze in koor, „dat is prachtig, i pjoem kakoe.” Na schooltijd holden ze naar huis, Wery voorop, druk prattend over het grote plan van de goeroe.

„Ik weet mooie oranjevruchten,” zegt hij, „die gaan we plukken en dan rijgen we ze aan een rotan, en lichtgroene weet ik ook.”

Een ander heeft het over een mooie boom, met prachtige takken, die ze kunnen gebruiken voor de kerstboom. Ja, nu de goeroe eenmaal begonnen is over het Kerstfeest, zijn ze daar vol van, want het is het grootste feest van het hele jaar. Ze stormen de huistrap op en praten allen door elkaar. Bedachtzaam kijken de ouders.

„Zeg, stil een beetje.”

„Ja, maar de goeroe vertelde van de lichtboom.”

„Lichtboom?"

„Ja, van het feest van de lichtboom.”

„O, maar dat duurt nog zolang.”

„Nee, maar luister eens, weet u wat de goeroe wil? Hij wil de Kebars en de Karoners hier roepen.”

„Wat zeggen jullie daar? De Karoners? Jullie zijn niet goed wijs.”

„Denken jullie, dat de Karoners hier zouden willen komen?"

„Ja, maar daarom zei de goeroe ook, dat we u en alle grote mannen moeten vragen of u wilt helpen,” zegt Wery nu weer.

„Helpen? Helpen? Jullie praten als kinderen, en de goeroe

weet ook niet wat hij zegt met zijn Karoners.”

„Nee, maar luister eens, vader. We gaan immers het feest van de lichtboom vieren, en eh, ja, dat is immers voor alle mensen? Ook voor de Karoners, dat zijn toch ook mensen?”

„Ja, mensen zijn het wel, maar een heel raar soort. Ik zie ze al komen naar de kust, zwaar gewapend, en speurend naar de ligging van de huizen. Kind, ze zouden later terugkomen en in plaats van feestzangen zouden we de rouwliederen kunnen gaan zingen.”

„Maar, vader, wanneer u nu eens met hen ging praten, u moet hun toch kunnen uitleggen waarvoor ze moeten komen. Ze zouden dan ook horen van de Here Jezus, en daar zullen ze toch ook wel blij om zijn, en de goeroe zegt: Als alle mensen naar de Here Jezus luisteren, halen ze geen koppen meer.”

Wery's vader denkt na. Zijn zoontje houdt zo koppig vol, dat hij nu niets meer zegt, maar hij vindt het een vreemde gedachte samen met de Kebars en Karoners feest te gaan vieren.

Daar moet hij nog eens over nadenken. Misschien is het wel waar, wat de goeroe zegt. Het wordt een feest waar niet de helden dansen en worden geprezen. Niemand wordt er gehuldigd en dan kan ook niemand beschaamd zijn, want ze zullen geen mens uitdagen.

Wery is weer gaan spelen, een beetje teleurgesteld, dat zijn vader niet blij was met het mooie plan. Moet hij nu zeggen aan de goeroe, dat het niet kan?

Maar juist, terwijl hij zover is met z'n gedachten, en probeert te bedenken wat hij zal zeggen tegen de goeroe, zegt zijn vader ineens: „Hoe moet het dan met dat feest, wie zou dat moeten geven?”

Wery, verrast, springt ineens op, vader heeft er dus over nagedacht.

„Ja, kijk eens, we geven een groot feest, en — eh, dan slach-

ten we varkens en koken veel rijst, en alle moeders gaan knollen bakken en kasbi, nou en dan roept u en de andere mannen de Kebars en Karoners, en dan is het feest. We eten dan alles op. De Karoners een groot varken en de Kebars ook. Nu, en dan eten we allemaal en gaan we naar de lichtboom. Weet u, wij versieren de hele school en Wardo heeft een mooie boom en eh. . . .”

„Zo, zo,” onderbreekt zijn vader de woordenstroom, „ik hoor het al, jullie hebben de plannen al klaar. Ja, kijk eens, die varkens, dat zal wel gaan, en we hebben een goed rijstjaar gehad. Wij Amberbakenmensen zullen worden geprezen, want een feestmaal klaar maken, ja, dat kunnen we wel, maar die Karoners zie je, hoe moet dat?”

Daarover praat 's avonds de goeroe heel lang, want het plan moet slagen.

Zoals elke avond roept ook nu weer de tritonschelp de mensen naar het schoolkerkje. Ze kunnen zelf nog niet lezen, en daarom komen ze bij elkaar.

Dan leest de goeroe uit de bijbel, vertelt daar wat van en dan gaan ze zingen. Daarna bidt de goeroe voor hen allen. Wanneer deze avond de mensen naar huis willen gaan, begint de goeroe hun te vertellen van het grote plan. Ze moeten maar even blijven zitten, want ze zullen moe worden van het staan.

Of ze weten van het grote feest dat gevierd zal worden. Dat van de lichtboom, ze weten wel, het feest van het kind in de kribbe.

Hebben de kinderen hun niet verteld van het grote plan dat de goeroe met hen besproken heeft?

Ja, daar hebben ze de hele middag al over gepraat.

Nu, dat is prachtig, dan weten ze er dus van, maar hoe denken ze er over?

Allen zwijgen, ze denken heel veel, ook over dat mooie plan,

maar niemand durft daar maar zo ineens over te praten. Ze kijken elkaar eens aan, en lachen maar wat.

De goeroe staat daar rustig en wacht, praat nog wat door, legt uit hoe de kinderen de school zullen versieren.

„Nu, wie wil zeggen wat hij er van denkt?”

Wery's vader staat op, kijkt eens rond alsof hij van de gezichten van de anderen wil aflezen wat ze denken en zegt dan: „Wij allen, mannen van de kust, willen wat de goeroe wil. We kunnen de Kebars en de Karoners laten zien, dat we het goed met hen menen, maar we zullen samen moeten bespreken hoe we hen zullen bereiken, op welke wijze het geluid van onze stem hun oren zal binnengaan.”

Dan wordt het een geroezemoes van belang. Vele stemmen laten zich horen, allerlei voorstellen worden gedaan en ze worden het eens.

Het mooie plan moet doorgaan. Het hele dorp zal helpen en bijdragen voor het grote feestmaal. En de jagers moeten proberen de dichtstbijwonende Karoners te bereiken. Ze moeten dan afwachten wat het antwoord zal zijn.

Druk pratend gaan allen naar huis. De goeroe is tevreden, het plan lukt. In de weken, die volgen, gebeurt er iets vreemds in de bossen en bergen van de Amberbaken-streek. De mannen zijn als gewoonlijk op jacht gegaan, maar wanneer ze aan de rand van hun gebied komen, kijken ze met meer belangstelling dan anders de richting uit waar de Karoners en de Kebars wonen.

Vroeger kwamen ze liever niet met hen in aanraking. Het gebeurde wel eens, dat ze elkaar op een afgesproken plaats ontmoetten, dan ruilden ze tabak tegen aardvruchten en andere waren, maar sinds er over en weer koppen waren gesneld, was het in jaren niet meer gebeurd. Ze vertrouwden elkaar niet. Het kon best zijn, dat de tegenpartij alleen maar kwam om te verkennen en wie weet wat er ging gebeuren, als nasleep van zo'n handelsontmoeting. Kort aangeboden als

de Karoners waren, was het ook vaak gebeurd, dat er ruzie was ontstaan, omdat een der partijen niet op de afgesproken tijd was verschenen. Ze voelden zich dan beschaamd gemaakt, en de fonkelende ogen beloofden niets goeds. Wanneer ze dan 's avonds bij het fakkellicht gingen dansen, begrepen de Amberbakeners dikwijls niet helemaal wat ze zongen, maar de dreigende gebaren spraken een duidelijke taal. Niemand voelde zich op z'n gemak bij die wildemannen. Nee, dan konden ze beter met de Kebars overweg. Deze waren niet zo heet gebakerd, maar helaas, sinds Badesiw daar de leiding had, kwamen ze ook maar liever niet in de omgeving van de Kebarvlakte.

Wie kon weten wat voor plannen ze weer hadden; welke doden nu weer gewroken of welke beloften nu weer vervuld moesten worden?

Wekenlang zwierf Badesiw nu al door de bossen. Na die merkwaardige nacht waarin hij was ontvlucht, had niemand meer iets van hem vernomen. Wel waren er een paar politiemannen in het kustdorp gaan wonen, en die maakten ook wel nu en dan een korte tocht het bos in, maar het bleef verder nogal rustig.

Waar zou hij zwerven met z'n geboeide handen?

Maar nu staan dan de Amberbakenmannen uit te kijken naar de Kebars en Karoners. Ze durven niet rechtstreeks hun gebied te betreden, maar proberen hun aandacht te trekken. Overdag met rooksignalen en 's nachts met vuren geven ze hun tekens. Het duurt lang voor er antwoord komt. Ze hebben elkaar zeker eerst gewaarschuwd en durven niet in hun eentje te antwoorden.

Op een hoge berg hebben ze een goed uitzicht en daar proberen ze het nu al enkele dagen lang. Ze turen naar het Zuiden, waar achter enkele heuvelrijen de Kebarvlakte ligt. Van de rand der vlakte zien ze eindelijk rook opstijgen. Dit herhaalt zich elke keer, wanneer ze zelf hun bekende rook-

signalen geven. Nu worden ze begrepen en niet lang daarna komen de Kebars te voorschijn.

Wanneer de mannen enkele dagen later weer aan de kust komen, kunnen ze de goeroe vertellen, dat ze op twee plaatsen contact hebben gekregen, en dat ze een knopentouw hebben meegegeven, waarin ze het aantal nachten hebben aangegeven waarna ze weer bij elkaar zullen komen.

XII

DE STEM VAN DE ROOK

Wery's vader, het dorpshoofd, gaat op jacht met enkele andere mannen. Zij zullen gaan in de richting van de Karonbergen, en wanneer Wery dat hoort, wil hij mee.

„Maar jongen, dat is veel te gevaarlijk, en je zou de tocht niet kunnen maken, je bent nog te klein.”

„Nee, vader, ik ben niet klein, en ik ben echt sterk; weet u, dat ik van de tien keer gooien achtmaal de klappersteel geraakt heb met mijn speer? En het was een grote-mannen-speer.”

„Hoor hem eens, kleine opschepper, en je vergeet helemaal, dat je naar school moet.”

„Nee, vader, we hebben een week vakantie, want onze goeroe moet naar een grote bijeenkomst met alle andere goeroe's. Ze gaan naar de Pandita, de zendeling.”

Ja, daar zit Wery's vader dan en het eind van 't liedje is, dat hij niet meer tegensputtert; de rest begrijpt Wery zelf wel. Hij maakt tenminste maar gauw z'n mat en draagzak klaar. Ook neemt hij z'n pijl en boog mee, daar kan hij vogels mee schieten.

Wanneer de volgende morgen de mannen er op uit trekken, sluit Wery zich bij hen aan. Niemand zegt er meer iets van

en Wery loopt wat hij kan, want als hij de eerste dag moe zou worden, zouden ze hem vast terugsturen.

Maar hij houdt zich goed, en de tweede dag loopt hij trots achter z'n vader, probeert net zulke lange passen te nemen als hij. Fijn, nu mag hij mee en zal hijzelf helpen de Karoners te roepen.

Hoog in de bergen Zuid-Westelijk van hun kuststreek hebben ze het uitzicht op de gebieden waar de Karoners meestal zwerven. Wery wil daar maar direct rooksignalen gaan geven, maar z'n vader zegt, dat ze moeten wachten, tot het wat later op de dag is. Zo tegen de avond, wanneer de Karoners zelf in hun tuinhuisen zijn, of wanneer ze ergens een bivak hebben opgeslagen, want dan letten ze beter op.

Vol ongeduld wachten ze dan, maar Wery zoekt alvast een grote massa takken bij elkaar en is zo ijverig in de weer, dat z'n vader toch wel even moet lachen.

„Nou, jij bent een goede hulp voor de goeroe,” zegt hij, „als jij je zin kreeg, zouden geloof ik alle mensen uit de bergen moeten komen.”

„Ja,” zegt Wery gretig, „en alle kinderen, vader, wij kunnen best vrienden worden met de kinderen uit de bergen, wanneer ze eerst maar naar de lichtboom komen, want dan horen ze van Jezus.”

„Zo, en denk jij, dat ze dan maar ineens anders zullen worden?”

Ja, op die grote-mensenvraag weet hij niet te antwoorden, maar plotseling zegt hij: „Ik weet het niet, maar u bent dorpshef en alle mannen van het dorp luisteren naar u, misschien weet u ook hiervoor een weg.”

Kijk, en nu is het de vader, die moet bekennen, dat hij het niet weet. Ze kijken elkaar aan en lachen. „Zoon, laten we de weg inslaan, die de goeroe ons leert; de weg van Manseren Allah is beter dan de weg der mensen.”

Ze zitten dan een poosje voor zich uit te kijken, maar niet lang, want Wery popelt van ongeduld.

„Mogen we nu gaan beginnen, vader?”

„Ja, steek de brand er maar in, maar pas op, aan de windkant.”

„Natuurlijk, aan de windkant, kijk het brandt al.”

„Laat het vuur eerst goed branden; goed zo, méér droog hout, prachtig, zo moet het.”

Knetterend laaien de vlammen op, dikke rookwolken trekken naar boven.

„Heb je al verse bladeren? Ja, die dikke takken met de groene bladeren, die zijn goed. Nu het vuur verspreiden en dan de bladeren er op.”

Een dikke rookkolom wolkt nu naar boven. Het is stil, zodat de wind de rook niet verspreidt.

„Even wachten, nu precies in 't midden de grote bossen verse bladeren, zoveel als je maar hebt. Juist, zo gaat het goed.”

Wery doet precies wat zijn vader hem zegt, de andere mannen mogen niet meehelpen. *Hij* wil de Karoners roepen. Nu deelt de rookkolom zich in tweeën, in dikke zuilen wolkt het op. En zo doen ze enkele malen achtereen. Eerst één rookzuil, dan even wachten en dan twee. Vol verwachting kijkt Wery uit.

„Waar denkt u, dat de Karoners kunnen zijn?” vraagt hij.

„Ze moeten in het Westen zijn, naar die kant is onze rook te zien; let maar op die hoge bergen, daar tegen die hellingen hebben ze tuinen en meer naar rechts, daar op die lagere toppen, komen ze wel eens jagen.”

Wery klimt dan vlug in een dunne boom, gaat op een gevorkte tak zitten en tuurt strak in de aangegeven richting. Ineens schreeuwt hij: „Rook, rook, ik zie rook.”

„Ja, maar eerst even wachten wat het is, het kunnen ook mannen zijn, die een kampvuur aansteken om knollen te poffen, elk rookwolkje is nog geen antwoord.”

Traag kronkelt de rook naar boven, verwaait boven de bomen, maar het blijft maar een zwak sliertje, en na een poos ziet hij haast niets meer.

Dan laat Wery zich zakken en gaat weer terug naar het vuur. Hij is een beetje teleurgesteld, en dat ziet zijn vader wel.

„Verlies niet zo gauw de moed, stook nog maar eens flink.”
Nu, dat wil hij wel, en hij sleept grote takken aan, wrijft z'n ogen uit van de scherpe rook, en werkt zo hard hij kan.

Maar dan roept zijn vader hem: „Wery, kom eens kijken, wat is dat?” En hij wijst in de richting van een kleine, lage heuvel.

„Vader, dat is rook, en kijk, kijk, het zijn signalen, ze doen net als wij.”

Wery danst van blijdschap, gooit nog meer takken op het vuur.

Maar na een poos zegt zijn vader, dat hij nu wel kan ophouden, het is genoeg.

„Wat moeten we dan nu doen?”

„Nu moeten we wachten, want wanneer ze ons goed hebben begrepen, komen ze wel hierheen, en over een poosje zul je wel hun stemmen horen, want het lijkt me niet zo erg ver waar ze het vuur stoken.”

Rustig gaan de groten nu hun knollen poffen in de hete as, ze hebben de tijd. Alleen de ongeduldige Wery loopt telkens rond, luistert in de richting vanwaar ze denken, dat de Karoners zullen komen.

De zon is echter al achter de bergen verdwenen, wanneer ze eindelijk in de verte een roep horen. Ze antwoorden met diepe claxongeluiden uit hun keel en telkens klinkt het geluid nu dichterbij, net zolang tot ze de takken horen kraken. Wery popelt van ongeduld. Wil weten, of het nu werkelijk Karoners zijn, die daar komen. Maar nu hij het geroep hoort van heel dichtbij, weet hij het, en dan loopt hij naar de rand van de open plek waar ze zitten en wacht tot ze te voorschijn zullen komen.

Daar zijn ze, drie mannen komen al pratende naar boven, en vanonder de bomen te voorschijn. Even kijken ze aarzelend rond, maar dan staat de vrolijk lachende Wery voor hen, en wenkt hen mee te gaan. Hij voelt zich de held van de

dag, wanneer hij ze bij z'n vader brengt, die nu met z'n mannen zich in hun richting keert. Ze blijven echter zitten; dat is het teken, dat ze het goed menen en niets verkeers in de zin hebben. Ook de Karoners liepen met hun speer over de schouder in de vredeshouding.

Eerst aarzelend, maar dan lachend, gaan ze op de uitnodiging van Wery's vader ook om het vuur zitten. Tabak wordt te voorschijn gehaald en weldra dampen ze dat de wolken opstijgen, de Karoners uit hun pijpen, de anderen een soort sigaar.

Wanneer de stemming er een beetje inkomt, vertelt Wery's vader hun het plan van de kustmensen. Eerst begrijpen ze er niets van, maar zo uitvoerig mogelijk wordt het hun uitgelegd. Zelfs Wery, die ook een paar woorden van hun taal kent, zegt af en toe wat. Deze eerste les aan de Karoners over het feest van de lichtboom is wat rommelig, maar de welwillendheid ligt de mannen van de kust op het gezicht en wekt vertrouwen.

Het eind van het lied is, dat de Karoners beloven er met hun mensen over te zullen spreken.

„Wanneer is dat feest,” vragen ze, „zodat we onze mensen kunnen doen weten na hoeveel nachten we de paden naar de kust moeten zoeken?”

Wery's vader knikt, neemt een rotantouwte, en terwijl de Karoners toekijken en meetellen, legt hij er dertig knopen in. Dit reikt hij hun toe en de oudste steekt het in z'n draagtas.

Die nacht blijven de Karoners in het bivak van Wery's vader. Er wordt nog lang nagepraat, en Wery probeert met alle geweld wakker te blijven, maar het lukt hem niet. De volgende morgen is hij echter het eerst van allen op en port in het vuur, zodat de ontwakende Karoners genoeglijk grinnikend er bij komen zitten om de nachtkou uit hun stramme ledematen te verdrijven.

Ze beloven na een poos bericht te zullen sturen naar de tuinhuisen der Amberbakenmensen en gaan nog wat eten. Eén van de jongste Karoners geeft Wery een vriendelijke por in zijn ribben en steekt hem lachend een stuk suikerriet toe. En wanneer hij er direct z'n tanden in zet, neemt de Karoner zijn hakmes en gaat het ook nog voor hem schillen. Heerlijk kauwt en zuigt Wery dan en zijn lachende ogen bedanken de Karoner. Hij vindt de Karoners prachtlui en raakt niet uitgepraat, wanneer ze straks weer het pad inslaan naar de kust. In hun dorp teruggekeerd horen ze van de ervaringen, die anderen hebben opgedaan, en ze denken allen, dat het feest wel zal slagen. Al hebben ze lang moeten praten met de bergmensen, ze zullen vast komen.

Na enkele dagen brengt een Karoner een touwtje met twintig knopen, en wanneer dat in het dorp wordt gebracht, holt Wery er mee naar de goeroe.

„Kijk eens, Toean goeroe, hier is een brief van de Karoners.” De goeroe heeft schik in Wery, die zo zijn best doet en knikt hem vriendelijk toe.

„U weet wel, Toean goeroe, hoe ze dat doen, niet? Ze peuteren elke morgen een knoop los en weten zo wanneer ze hierheen moeten komen. En dat ga ik nu ook doen. Kijk, ééntje moet er nu uit, want gisteravond heeft een van onze mannen het touwtje gekregen in zijn tuinhuis,” en met een scherpe nagel peutert hij een der knopen los.

„Nu nog negentien nachten en dan is het feest,” roept hij en nu komen er meer kinderen toelopen. Wery is de grote man vandaag, en zwaait blij en niet weinig trots het knopen-touw boven zijn hoofd.

„Zullen we het niet in school bewaren, dan kunnen we elke morgen samen zien hoe het aantal mindert,” stelt de goeroe voor, en daar zijn ze het allen mee eens. En dan bergt de goeroe de Karonkalender op in de kast tussen de boeken. Wanneer er nog maar zes knopen in het touwtje zijn, begin-

nen de kinderen met het verzamelen van het materiaal, dat ze nodig zullen hebben voor de kerstboom. Ze zoeken vast een goede boom, die prachtige takken heeft. Die zullen ze straks kappen, om daarmee hun kerstboom op te sieren.

Besprekingen worden gehouden over de varkens, en twee dagen voor het feest klinkt het gegil van de spekdragers door het kamp. Zij laten hun leven voor het grote doel, en luiden meteen de algemene feeststemming in. Want nu gaan de kinderen versieringen halen uit het bos. Prachtige oranje-kleurige vruchten, die ze in slingers rijgen, worden opgehangen. Hele bossen gekleurde bladeren, en veel groen en bloemen.

Wardo, die een prachtige bananenstam had, komt daar mee aanzeulen, drie vriendjes helpen hem, zo zwaar is hij. Door de zachte vezels van die stam steken ze nu dwarsstokken en die versieren ze met palmtakken.

De slingers van gekleurde bladeren worden langs de wanden gehangen, en de oranje, rode en lichtgroene vruchten steken fleurig af tegen het fijne groen van een kruipplant.

Uit de huizen en vanaf de erven komen lekkere geuren. Overal zitten de moeders grote hoeveelheden knollen in reepjes te snijden, die ze in kokende olie bakken. Rijst wordt gestampt, in bamboe's boven vlammeende vuren gekookt, klappers worden geraspt om andere heerlijkheden mee klaar te maken.

Een heerlijke lucht hangt in het dorp, kinderen zingen, de ouderen lopen vergenoegd midden in die drukte.

Iedereen helpt iedereen, de feeststemming is er.

XIII

DE ZWERVER

Op een bergtop, onder de overhangende takken van een grote woudreus, zit Badesiw in een grot. Het rookt er heel erg binnen, want hij had een vuurtje gestookt om de muskieten te verjagen. In de hoek ligt een bos sprokkelhout en naast het vuur zijn slaapmat. Het is donker daarbinnen en daarom houdt Badesiw zijn vuurtje brandend. Wanneer de nevels over de bergtoppen strijken, kan het hier boven op de hoogte koud zijn. Hier is hij wel veilig voor de politiemannen, maar hoe moeilijk heeft hij het gehad in de eerste dagen na zijn vlucht. Gelukkig wist hij enkele plaatsen, waar de Kebarmannen hun voorraden bewaren, wanneer ze lange tochten maken. Ze nemen dan niet zoveel proviand mee, maar bergen een deel in holle bomen of ze begraven ergens bamboe's met verzuurde mais, die ze meestal op de terugweg ophalen. Badesiw wist dat en had daarom niet alles weggenomen, hij was ook maar alleen en kon een hele tijd doen met één bamboe.

Daarna had hij in verlaten tuinen gezocht naar overgebleven knollen, en het was maar goed dat het de tijd van de vruchten was, anders zouden de varkens zeker niets voor hem hebben overgelaten.

Maar groot was de oogst niet geweest en daarom was hij tenslotte naar de tuinen gegaan, die het verst van de dorpen af liggen. Vandaar had hij een draagtas vol met veldvruchten meegenomen, maar het hinderde hem, dat hij ditmaal niet eens een bundeltje tabak aan een boompje kon binden, wat hij anders altijd deed, wanneer hij honger had en iets uit een vreemde tuin haalde. En erg lastig waren de handboeien; ze schuurden z'n polsen en waren een grote belemmering bij

het lopen tegen de hellingen op. Ook kon hij nu niet boomklimmen om vruchten te plukken. Was daardoor afhankelijk van de varkens en kroonduiven en niet te vergeten: de grote schrokker van het bos, de casuaris. Nu, als je het moest hebben van wat die onder de vruchtbomen lieten liggen. . . .! Daarom had hij herhaaldelijk geprobeerd de ketting tussen de beide beugels door te slijpen op een soort zandsteen in een riviertje, maar na een hele dag van moeizaam schuren, kon hij nauwelijks het plekje zien waar hij had geslepen; het staal was te hard.

Die poging had hij maar opgegeven. Wanneer de polsen hem te veel pijn deden, zocht hij enkele jonge bladeren en deed die er tussen.

Hulp van z'n stamgenoten durfde hij niet te vragen. Wie weet, waren de politiemannen weer aan de kust, of hadden ze zijn eigen mensen weer opgedragen hem te vangen. Nee, in de buurt van hun nederzettingen waagde hij zich voorlopig liever niet. Hij kende een mooie grot. Daar hadden ze vroeger samen wel eens een varken geslacht en heerlijk hun sagoweer gedronken. In het gewelf staken ze de geraamten van de koppen. En wanneer hij daar nu 's avonds languit met de armen onder het hoofd op zijn mat ligt, dan leven de schaduwen die ze vormden tegen de wittige kalkwand van de grot, door het flakkerend vuur daarachter. De kleine bamboekokertjes, waaruit sagoweer wordt gedronken, ligt hij te tellen. Hoeveel mensen zullen er hier al niet vóór hem hebben geslapen? Maar zo eenzaam als hij zeker nooit iemand. Hij kijkt naar buiten. Het begint donker te worden. Een muurhagedisje ritselt door de dorre bladeren en spookachtig klinken de nachtgeluiden nu vanuit het bos. Reuzenvleermuizen wapperen met hun vlerken, balancerende op de trosen vruchten hoog boven hem; hun kijvend gehuil dringt nu en dan tot hem door. Soms klinkt het geroep van een zielevogel, die geluidloos door het dal schiet. Dan huivert Bade-

siw en gaat zitten. Hij haakt zijn tabakstas los van een vooruitstekend stuk rots en zoekt zijn amuletten: een krokodillentand en een klein flesje waarin een slangenkop. Hij staat op en hangt ze voor de ingang van de grot en strooit meteen nog wat tabak voor de opening. Dan legt hij een paar dikke takken op het vuur en gaat slapen.

Zacht knetteren de vlammen, nu en dan springt een vonk van de smeulende stronk. Badesiw draait zich om in z'n slaap, de boeien rinkelen.

Op zekere dag is zijn proviand bijna op. Hij gaat er op uit, op zoek naar vruchtdragende bomen, maar merkt tot zijn teleurstelling, dat de varkens en kroonduiven hem vóór zijn geweest, en niets hebben overgelaten van de afgevalen vruchten; en klimmen kan hij immers niet.

Dan begint de honger hem te plagen, en gaat hij ten einde raad in de richting van de tuinen.

Hij kent de paden wel die daarheen voeren en doorkruist het bos, tot hij aan een tuinpad komt. Hier bukt hij zich en bekijkt nauwkeurig de voetsporen en loopt dan in de richting waarheen die voeren. Bij een kruispunt blijft hij verrast staan: richtingwijzers!

Een geknakt takje is in de grond gestoken en het omgebogen eind wijst in de richting van een der paden, terwijl voor de beide andere zijpaden eveneens een geknakt takje de doorgang belemmert.

Wanneer hij dat ziet, duikt hij in elkaar en verschuilt zich achter de wortelbladen van een grote boom in de buurt.

De takjes op de weg willen zeggen, dat er pas mensen langs zijn gelopen, die de richting aangeven voor anderen die hen zullen volgen.

Hij had alleen maar naar de tuinen gewild, en had uit de sporen willen aflezen of er lang geleden mensen hadden

gelopen, want het liefst zou hij niemand zien. Als ze hem weer zouden verraden, wat dan?

Maar Badesiw voelt het knagen van zijn lege maag en blijft zitten. Ook is zijn tabak op, en hij wil toch wel erg graag weten wat er gebeurt in de Kebardorpen. Bovendien vindt de grote held van de dorpsfeesten de eenzaamheid opeens drukkend, hij wil graag mensen zien en met hen praten. Daarom blijft hij zitten naast het pad, waar straks mensen langs zullen komen, maar hij wil toch eerst eens zien wie het zijn. Dus blijft hij in zijn schuilplaats, tussen de bladeren door, het pad in het oog houden.

Niet lang hoeft hij te wachten, enkele takjes kraken, bladeren ritselen en nu en dan hoort hij een stem.

Hij kijkt en kijkt, daar komen ze. Drie mannen zijn het en... hij kent ze, het zijn z'n vroegere vrienden. Even voelt hij de neiging om te roepen, maar hij bedenkt zich. Ze zijn allen gewapend, lopen met de speer over de schouder. Ze moeten niet schrikken, en dan ook. . . . : iemand met vriendschappelijke bedoelingen gaat niet roepen van zo dichtbij, die moet veraf beginnen, dat is immers de gewoonte zo, en aan deze adat moet hij zich ook houden. Daarom wacht hij tot ze een flink eind weg zijn en begint dan te roepen: „Wahio-o-oe, wahio-o-oe!”

Direct komt het antwoord van de mannen en ze komen meteen terug. Dan komt Badesiw uit de struiken te voorschijn en gaat midden op het pad staan.

„Ajara,” roepen ze als ze hem zien, en de voorste bijt vol verbazing in zijn wijsvinger. „Ben jij het?”

„Waar gaan jullie heen?” vraagt Badesiw.

„Van onze huizen naar de tuinen.”

„O, naar de tuinen? Ik heb honger!!”

Ze kijken op. Hij zegt zomaar dat hij honger heeft, legt niet eens uit waar hijzelf vandaan komt en waar hij heengaat. Dan moet het erg zijn!

Vlug haken ze hun draagtassen van de schouder, en zwijgend reiken ze hem een paar grote, gepofte knollen toe, waarvan Badesiw meteen begint te eten. Ze kijken naar het tempo waarmee hij eet en de één zegt: „Hij heeft honger!”

„O,” zegt de tweede, „heeft hij honger?”

„Nou, of hij honger heeft,” zegt de derde, en kijkt met verbazing hoe Badesiw in snel tempo grote brokken verwerkt, en dan reiken ze hem de waterbamboe.

Enkele gulzige slokken neemt hij, zodat het water langs zijn mond over zijn schouders morst.

Dan veegt hij met de rug van zijn hand het vocht van zijn

mond, zodat de boeien rinkelen. De vrienden kijken elkaar veelbetekenend aan.

Dan beginnen ze te praten.

„Zijn er geen groene mannen meer aan de kust?” vraagt Badesiw.

„Er zijn er maar een paar, al die anderen zijn al enkele manen lang weg, ze trokken naar het Oosten met de vuurboot.”

„Wat doen die paar groene mannen dan nog in de stranddorpen?”

„O, die blijven aan de kust. Ze letten op of niemand de adat van de vreemdelingen vergeet, en wanneer de mannen moeten werken voor de Compagnie, halen ze ze uit hun tuinen.”

„Gaan ze nooit de bergen in?”

„Soms, maar sinds er geen hongitochten meer worden gehouden, gaan ze niet verder dan de voorste bergen. Ze zeggen, dat ze met hun hoofd, de vreemdeling, die nu een huis heeft aan de kust en die ze Toean Bestuur noemen, de klank van de overwinningsfeesten proberen op te vangen. Maar sindsdien zwijgen de trommen en is er geen witte veer meer uitgereikt. De vrees voor de vuurbamboe's der vreemdelingen is groter dan de moed der helden.”

„Waarover spreekt men in de dorpen?” wil Badesiw weten.

„O, we spreken over het grote feest aan de kust. 't Feest van de lichtboom, in het huis waar ze de grote Hemelheer aanroepen.”

„Is het dat huis waar de kinderen van de kust bijeenkomen?”

„Daar is het, daar waar de goede vreemdeling, de goeroe, de kinderen leert de zwarte tekens uit hun boeken te begrijpen.”

„Maar waarom gaan de Kebars feestvieren? Willen ze ook uit boeken leren?”

„Is het niet het hoofd der Amberbakenmannen, dat ons vroeg te komen?”

Ze zeggen, dat hijzelf met zijn zoon de Karoners heeft geroepen door de stem van de rook.”

„Wat, zijn dan de Amberbakenmannen vergeten hoeveel schedels van hun familie bruin gerookt aan de palen van de Karonhuizen hangen? Hoe zijn ze vrienden geworden? Zullen niet de Karoners beschaamd zijn, dat ze gevraagd zijn samen te eten met de mannen van de kust, die helden zijn met de pootstok, maar als vrouwen zijn met het koppensnellersmes? Nooit hoorde ik, dat een Karoner was op een feest der Amberbakenmannen, wel het omgekeerde, maar dan in de vleesbamboe's boven de vuren.”

Dit laatste zegt Badesiw lachend, maar de anderen lachen niet mee zoals anders. Ze weten hoe moeilijk het is voor hem om te begrijpen wat ze nu zelf hebben gehoord, maar ze gaan er bij zitten, steken een rolletje tabak in de mond, trekken hun benen op de omgevallen boomstam en leggen hem alles uit. Badesiw is een en al oor, en zijn gezicht heeft een vragende uitdrukking. De mannen vertellen wat ze gehoord hebben van de goeroe. Ze spreken over de Hemelheer, één God, die alle mensen gemaakt heeft, en de bossen en de zee en de hoge bergen, ja en ook de kleine dingen, die je alleen ziet wanneer je voorover gebogen uit een beekje drinkt, die heel kleine waterdiertjes, en ook het gras en ook het mos, ja, kijk, hij zit er net op, zulk mos.

En dan vertellen ze van de grote mannen, die ze op een papier hebben gezien, dat in het leerhuis van de kinderen hangt; dat zijn ook mensen net als zij, alleen maar van buiten zijn ze anders, net als de blanke mannen, maar van binnen zijn ze óók echt.

„En ook zegt het gerucht, dat de Karoners al een knopentouw naar de kust hebben gestuurd. Maar onze mannen wachten op ons, de zon staat al schuin. Wij gaan, jij blijft,” zeggen ze en slingeren hun schoudertassen om.

„Jow, jullie gaan,” beantwoordt Badesiw hun groet, en dan gaat hij naar een der tuinen. Z'n vriend had hem gezegd, dat in de Noordelijke hoek een tros bananen afgehakt klaar lag, die mocht hij gaan halen.

Wanneer hij die gevonden heeft, gaat hij daarmee terug naar zijn schuilplaats en 't donkert al wanneer hij daar aankomt. De zielevogels roepen, en de reuzenvleermuizen, de vliegende honden, trekken in onordelijke drommen hoog boven het bos uit, op weg naar de vruchtbomen van de kusttuinen. Die nacht slaapt Badesiw slecht, hij moet telkens denken aan het vreemde dat ze hem verteld hebben, aan de vele mensen, die bij elkaar zullen komen voor 't feest van de lichtboom, en dan voelt hij zich eenzamer dan ooit. Hij gaat zitten roken, trekt nadenkend aan het rolletje tabak, dat telkens even opgloeit in het donker van de grot en flauw z'n gezicht verlicht en de donkere gloed van zijn starende ogen.

„Eén God, die alle mensen maakte, en alles wat een mens met de ogen kan zien, en dan, dat alle mensen, ook de blanke vreemdelingen, van binnen gelijk zijn.”

Als tenslotte zijn ogen dichtvallen, is hij daar nog niet over uitgedacht, en wanneer hij de volgende morgen door het roepen van de vogels wakker wordt en ziet, dat de zon al boven de bergtoppen staat, en die scherp aftekent tegen de nevelachtige ochtendlucht, brengen die bergtoppen hem weer aan het denken.

Ook die bergen maakte de grote Allah, had de goeroe gezegd, en waar zijn gedachten eindigden toen hij ging slapen, daar beginnen ze nu weer door te gaan, steeds maar over datzelfde. Enkele dagen daarna maakt hij weer een tocht naar de tuin van zijn vriend, maar ditmaal gaat hij niet met zijn vrachtje naar de grot, hij slaat het pad in dat naar de kust voert.

Hij wil gaan kijken. Lang heeft hij er over nagedacht, maar nu doet hij het. Hij wil weten wat dat is, dat feest, maar de

anderen mogen hem natuurlijk niet ontdekken. Uit de verte kan hij misschien wel zien wat er gebeurt.

Voor de zekerheid heeft hij enkele knopen gelegd in een touwtje. Zóveel nachten zou het nog duren volgens zijn vrienden. Op zijn vingers had hij de nachten afgeteld die sinds die ontmoeting waren verlopen en nu legt hij vijf knopen.

Hij behoeft geen haast te maken, volgt niet het gewone pad, maar zoekt al lopende wat vruchten voor aanvulling van z'n proviand.

Zo komt hij na enkele dagen in de buurt van de kust en wanneer hij op een morgen het laatste knoopje lospeutert, ziet hij de rook van het stranddorp in de verte opstijgen. Vandaag zal het feest zijn.

XIV

HET KERSTFEEST

In het dorp is alles in beweging. Vandaag zal het feest zijn; vóór de zon schuin staat moet alles klaar zijn. Alle kinderen helpen mee, ook de kleinsten.

De grote boom wordt opgezet en veel witte kaarsen in bamboehouders gepast tot hoog in de top. Blinkende snoeren kleurige ballonnetjes en glinsterende strengen zilverkoord tekenen zich af tegen het groen van de boom.

De schooltafels worden naar buiten gesleept en de oudsten van het dorp hebben de leiding bij het openmaken van de zijwand van het gebouw. Nu kunnen ook de mensen, die vanwege de volte buiten moeten zitten, alles goed zien. Met grote zeilen wordt het overhangende dak verlengd, zodat de mensen buiten ook bij regen droog kunnen zitten.

Vooraan, aan één kant om de boom, liggen matten op de

vloer, daar mogen de kinderen zitten; daarachter staat een hele rij lage banken.

Vrachten gekleurde bladeren worden aangesleept en aan lange rotans tot fleurige slingers gebonden. Rode en theekleurige hibiscusbloemen worden overal tussen het groen gestoken. De pracht van het bos is bij elkaar gehaald om een feestzaal te maken, die geurt naar het woud. En tussen al dat groen, rood, oranje, geel en blauw van bloem en blad torent de lichtboom omhoog als een kastanje in volle bloei. Telkens komen er kinderen binnenhollen, die het laatste nieuws komen vertellen over de gasten. Hoeveel Kebars er al zijn en ook, dat er kinderen meekwamen. Kijk, kijk, daar komt Wery ook aanhollen, hij heeft zeker groot nieuws.

„Toean goeroe, de Karoners zijn al gekomen, wel dertig mannen.”

„Zo, zo, nou dat is prachtig.”

„Ja, en die aardige, jonge Karoner, van wie ik suikerriet kreeg toen in de bergen is er ook, en vader zegt, dat hij wel in ons huis mag slapen.”

„Dus jij hebt al een vriend onder de Karoners. Zien jullie nu wel, dat ons grote plan gelukt is?” zegt de goeroe. En dan weet hij haast niet naar wie hij het eerst zal luisteren, want allen hebben hem wat te vertellen.

„Maar zeg eens, waar zijn nu al die mensen, gaan ze een bivak bouwen?”

„Nee Toean goeroe,” zegt Wery, „mijn vader en de oudsten wachten hen op en verdelen ze dan over de huizen, zodat overal een groepje intrekt.” Dan hollen ze weer weg, want ze hebben weer het zingen gehoord van een andere groep bergmensen, die op de maat van hun stappende voeten hun wandellied zingen; opgewekt klinkt dat, want zo naderen ze alleen hun vrienden, die mogen horen, dat ze er aan komen.

Daar zijn ze al te zien, en nu zwijgen ze, wat verlegen rond-

kijkend, maar Wery wenkt hen. Ze moeten maar doorlopen, hij zal hen wel even voorgaan en dan brengt hij ze op het pleintje voor het huis van zijn vader; daar ontmoeten ze vrienden, ze lopen op elkaar toe en kloppen elkaar op de rug, breed grinnikend van genoeg.

„Ja, wij zijn de laatsten van ons dorp, nu zullen er niet meer komen,” legt één van hen uit.

Tegen dat het donkert, is alles klaar in de schoolkerk. De goeroe blaast op zijn fluitje en dan komen de kinderen dadelijk aanhollen. Ze mogen helpen bij het aansteken van de kaarsen. Wery, die vooraan staat, heeft al een lange bamboe klaar met een kaars er op gebonden; daarmee zullen ze de bovenste aansteken.

„Zo,” zegt de goeroe, „niet allemaal inééns. Wanneer de mensen maar licht genoeg hebben om te zien, is het voldoende. De rest steken we aan wanneer we zingen, dat is mooier voor de kleintjes.”

„En nu is het tijd. Wery, wil jij even op de schelp blazen?”

„Graag, Toean goeroe,” zegt hij en neemt de grote schelp over uit diens handen.

„Woe-oe-ow, woe-oe-ow, woe-woe-oe-ow!!” Als een feestroep galmt het geluid over het dorp, en verre echo's antwoorden.

En dan beginnen de mensen te komen en stromen het hele zandpad langs: een wit en bruin gespikkelde beek, die uitmondt in de feestzaal, waar de pinkelende lichtjes van de boom wenken.

Wanneer ze allen binnen zijn, is het een geroezemoes van stemmen, maar ze krijgen een goed plaatsje.

Vooraan de kinderen op de grond, dan de gasten op de banken, de Kebars en de Karoners. Ze zitten in groepjes naast elkaar. Vreemd kijken ze rond, naar de boom en achter zich naar de Amberbakenmensen en de Noemfor families, die

ook aan de kust wonen. De gastheren zijn in het uitgebouwde gedeelte, sommigen staan.

Op een der voorste banken zitten enkele vreemdelingen, ze dragen witte kleren net als de goeroe, en daar zitten ook de beide politiemannen.

Dan staat de goeroe op en begint te spreken. De lessenaar waarachter hij staat, lijkt wel een bloemenmand, waartussen het vrolijke gezicht van de jonge Ambonees glunder de feestmenigte aankijkt.

„Vandaag zijn we allen blij, omdat we met zovelen hier zijn gekomen, en vooral omdat onze vrienden uit de bergen hier zijn, want vandaag is het het feest van het licht voor alle mensen, ook voor die uit het donkere oerwoud.”

Dan gaan de kinderen zingen en vrolijk klinken de heldere stemmen: „Mgo rama, Ko fandoer, Ko marisen, Ko disen (Komt allen tezamen, komt verheugd van harte).” En terwijl ze dat zingen worden de overige kaarsen van de boom aangestoken; helder vlammen ze op, telkens meer, tot er van beneden tot boven een grote pyramide van bevende lichtjes staat. De zilverslingers glinsteren, zacht glanzen de kleuren van vruchten en bladeren.

Naast de boom staat de goeroe en kijkt naar al die mensen voor hem. En wanneer de kinderen klaar zijn met hun lied, moet hij nog even zien naar hun glunderende gezichten. Iets van de opgewektheid van het mooie kerstlied straalt er van af, en in hun donkere ogen ziet hij de lichtpuntjes van de weerspiegeling der flakkerende kaarsen. Zijn blik zwerft verder en daar zitten de Karoners en Kebars in strakke aandacht, met ogen zo gretig alsof ze een wonder verwachten.

Dan begint hij te vertellen van het feest van de lichtboom, die ze nu voor zich zien, en van het Kind van het feest: Jezus. Van de grote Hemelheer, Manseren Allah, die Zijn boodschappers naar de aarde zond, en die Zijn Zoon als een kind liet geboren worden, opdat alle kinderen en eenvoudigen

zouden weten, dat de grote Hemelheer niet in de geheimzinnigheid van toverpriesters en geestenzieners zich laat kennen voor enkele ingewijden, maar in de eenvoud van een hulpeloos kind. Dit is de grote blijdschap, die al den volke wezen zal. Dat staat in het grote boek van de Hemelheer, en „alle volken”, dat zijn ook de Karoners, de Kebars, de Amberbakenmensen, de Noemfors, de Ambonezen en ook de Blanda's.

Zo gaat hij voort en brengt hen in de stal van Bethlehem, zwerft met hen in het voetspoor van de wijzen uit het Oosten naar Jeruzalem, naar het hof van de valse koning Herodes, en samen zijn ze blij met die wijzen, die uit het machtige koningspaleis zich schuchter terugtrekken en de ster weer zien schijnen die hen brengt bij het Kind.

Dan gaan ze het lied zingen van de stille nacht, de heilige nacht. De kinderen staan op, schuifelen wat, staren eindelijk allen naar de goeroe, en dan klinkt het eerst aarzelend, maar dan hoe langer hoe duidelijker:

Rob besren, rob bebje,
Manseren rjama kwar,
Radja dame si wafi kwarja
D' adoe fa i beslamat ko kam.
Djadi ro Bethlehem, djadi ro Bethlehem.

Ze zingen de andere coupletten ook en het is doodstil in de feestkerk. Met open monden luisteren de Karoners en Kebars; stil en aandachtig de anderen.

Achteraan, met een glimlach op hun gezichten, zitten de Amberbakenmensen. Sommigen zijn gaan staan om het geheel te overzien; en de blijde gedachte schiet door hen heen: dit is ons feest, het grote feest van de lichtboom.

DE OVERWINNING

Badesiw ging in de loop van de dag een plekje zoeken in een dal. Hij hoort de groepjes feestgangers, die zingende langs het gewone pad naar de kust voorbijtrekken. Dan blijft het verder stil. Allen zullen er nu wel zijn en wanneer de zon schuin staat, loopt hij ook in de richting van het dorp. Hij vordert langzaam, want hij moet, om het pad te vermijden, tussen bomen en struiken door. Dan komt hij aan de open vlakte voor het dorp en ziet de daken van de huizen onder de hoge cocospalmen.

Hondengeblaf en hoge kinderstemmen hoort hij al en nu loopt hij door tot hij de zee kan zien tussen de bomen door. Aan de rand van de vlakte onder de struiken verschuilt hij zich. Van hieruit kan hij de mensen zien lopen tussen de huizen. Dieper duikt hij weg, wanneer hij de gele en rode paradijsvogelveren ziet komen, want die dragen de Karoners, zijn vijanden. Die zijn er dus ook. Hij moet ineens denken aan de vele Karonhoofden die hij gesneld heeft, en nu ligt hij hier weerloos. Wanneer ze hem zouden ontdekken, dan . . . ?

Zal hij maar niet liever weggaan naar z'n schuilplaats in het bos? Maar hij blijft toch zitten, hij kan niet weg, waarom weet hij niet. Hij móet kijken. Daar voor hem staat het familiehuis van de Wirio's, daar woonde eens Masake, die de zwarte steen lootte; zijn schedel hangt nu zwart berookt aan de hoofdpaal van een Kebarhuis.

En nu moet hij denken aan al die mensen, die hij van het leven beroofde, en hun laatste kreten klinken na in zijn oren. Hij krijgt het benauwd; zeventien waren het er. Wat een bloed en dat alles door zijn arm en hij kijkt naar z'n geboeide rechterhand, de vuist, die het hakmes zwaaide en dan huivert hij.

Badesiw, de held, is voor de eerste maal niet trots op zijn daden.

Telkens weer komt de gedachte in hem op, om weg te lopen, diep het bos in, maar iets houdt hem vast, zijn voeten willen niet terug, hij kan niet. Steeds maar moet hij kijken naar die tientallen mensen, die daar lopen, en wanneer de schelp wordt geblazen, ziet hij de paden vol volk.

Maar dan wordt het stil, ze zijn allen binnen, begrijpt hij. Nu staat hij op. Zijn hart klopt van spanning, maar zijn voeten brengen hem in de richting van het feesthuis. Telkens wegschuilend achter struiken en bomen staat hij eindelijk op het erf. 't Is nu geheel donker geworden, en Badesiw schuift naar voren tot hij alles kan zien. Hij zit juist aan de kant waar de wand is weggehaald.

Woord voor woord hoort hij wat de goeroe zegt, en hij kent genoeg van de kusttaal om het te begrijpen. Maar ook wordt alles nog eens vertaald voor de Kebars en Karoners.

Hij probeert zijn hals te rekken, loert tussen de bladeren door en houdt met zijn handen de takken wat opzij.

De lichtende pyramide van dansende vlammetjes, de kinderen daarvoor op de grond, dan . . . wie zijn dat? Vreemdelingen? Hij kijkt nog eens en ziet dan plotseling groene mannen, de politie!

Hij voelt zich verstijven, het bloed loopt weg uit z'n hoofd en hij heeft het gevoel uit een boom te vallen, maar dan knijpt hij zich in zijn dijen, bijt de tanden op elkaar en blijft staan. Hij moet verder kijken, want daar ziet hij de Karoners, ja het zijn hun kleuren en daarnaast zijn eigen mensen, hele rijen, hij ziet het duidelijk, ze zitten *naast* de Karoners. Daar naast elkaar de grootste vijanden. Hoe is dat mogelijk? Scherper kijkt hij toe, nee, ze hebben geen speren bij zich. Hoe kan het! Hoe kan het! Maar dan volgt hij de richting van hun ogen; die kijken alle één kant uit en hij ziet de spanning op hun gezichten, want ze luisteren naar die éne stem.

En dan schiet er een gedachte door zijn hoofd. „Dat wat hij ziet kan alléén doordat ze samen kijken en luisteren.”

De goeroe vertelt; scherper let Badesiw nu weer op en hij leeft mee met alles wat hij daar hoort. 't Is alsof hij er ook bij hoort, maar dan voelt hij de handboeien, en hij weet, dat het niet zo is. Hij is een eenzame, buiten deze grote, nieuwe gemeenschap gestoten. Daar zingen ze weer:

„Vrede op aarde voor alle volken, die de grote Hemelheer liefheeft.”

Grote blijdschap, die voor alle volken is, en dan zegt de goeroe het: „Die volken, dat zijn ook de Karoners en de Kebars en de Amberbakenmensen.”

Door zijn hart trilt iets vreemds, hij weet niet wat, en weet niet hoe, maar hij moet verder luisteren: „Alle volken zullen het Kind aanbidden, het kleine Kind, dat als Gezant van de Hemelheer, Zijn boodschapper zal zijn. . . .”

En dan ineens gaat Badesiw staan en komt uit zijn schuilplaats te voorschijn.

Nu kijkt hij over de hoofden heen, ziet de honderden zitten, en hij loopt er heen.

Daar zitten de Karoners, zijn vijanden, de Kebars, zijn stamgenoten. Maar niemand kijkt nog op, allen staren naar de boom en luisteren. Dan loopt hij tussen de rijen door, en rinkelen ineens zijn boeien. Nu kijken ze op, wat is dat? En dan herkennen ze hem.

„Badesiw,” fluisteren ze, en dan vliegt zijn naam van mond tot mond de kerk door. Als een schok gaat het door hen allen heen. Sommigen springen op, de Karoners grijpen naar hun speren, die ze niet bij zich hebben. De kinderen vliegen gillend overeind, moeders roepen, de politiemannen staan met rechte rug in de rumoerige zee van opgewonden mensen. Maar dan grijpt de goeroe in, met enorme stem roept hij: „Stilte, weest allen stil.”

Met strenge blik staat hij daar voor de boom en kijkt hen

aan, en dan ebt langzaam het rumoer weg en gaan allen weer zitten.

En nu ziet de goeroe wie daar in het middenpad op hem af komt, en nu schrikt ook hij even.

Recht op de lichtboom af komt Badesiw naar voren. Hij had even geaarzeld door het grote tumult, maar nu kan niets hem meer tegenhouden. Hij ziet de Karoners, hij ziet de politiemannen dichtbij nu.

Dan staat hij vlak voor de boom en steekt zijn handen naar voren in de richting van de goeroe, de boeien rinkelen, en dan klinkt in de diepe stilte van angstige spanning de stem van Badesiw: „Hier ben ik, neem me maar gevangen, maar laat me het feest van de lichtboom mee vieren, en laat me luisteren naar de boodschap van het Kind.”

Dat zegt hij en daarna staart hij zwijgend in de dansende kaarsvlammen van de kerstboom.

En dan blijft het stil in de stampvolle schoolkerk, niemand zegt een woord, ook niet de politiemannen.

Waarom springen ze nu niet op om hem te grijpen, en waar blijven nu de Karoners?

Niemand verroert zich uit eerbied voor het wonder, dat zich hier voor hun ogen afspeelt.

Badesiw, de schrik der wouden, werd overwonnen door het Kind in de kribbe.

INHOUD

	Blz.
Zo was het begin	6
I. De zwarte steen	7
II. Het lot beslist	16
III. Badesiw, de held	25
IV. Het overwinningsfeest en de gevolgen daarvan	36
V. Het onderzoek	44
VI. Op verkenning	48
VII. Grote opschudding en vreemde dingen . .	52
VIII. De held in boeien	57
IX. Alleen achtergebleven	61
X. Toen de wachters sliepen	69
XI. Het grote plan	76
XII. De stem van de rook	83
XIII. De zwerver	91
XIV. Het Kerstfeest	99
XV. De overwinning	104